

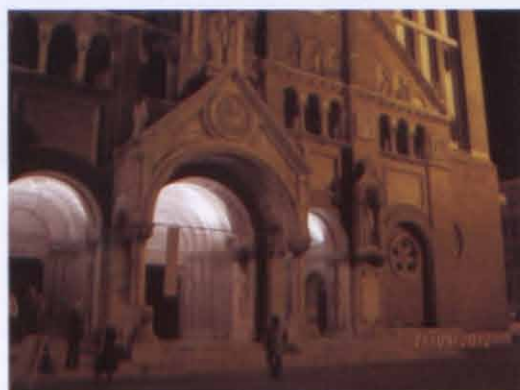
Magyar Polgári Egyesület HUM, Sarajevo
(Mađarsko udruženje građana "HUM", Sarajevo)
Szerb Köztársasági Magyarok Egyesülete Magyar Szó, Banja Luka
(Udruženje Mađara RS "Magyar Szó", Banja Luka)

Új Dobos

Bosznia-hercegovinai magyarok kétnyelvű folyóirata-Dvojezični časopis bosanskohercegovačkih Mađara

Broj 6./ 6. szám
2012. decembere // decembar/prosinac 2012.godine

Új Dobos

6. szám, 2012. év decembere
Broj 6, decembar 2012.godine.

Časopis je besplatan.
A folyóirat ingyenes.

Časopis zajednički izdaju:
A folyóirat közös kiadói:

**Magyar Polgárok Egyesülete HUM,
Sarajevo** (Mađarsko udruženje građana
„HUM”, Sarajevo)

**A SZK-i Magyarok Egyesülete
Magyar Szó, Banja Luka** (Udruženje
Mađara RS „Magyar Szó”, Banja Luka)

**Fő- és felelős szerkesztők:
Glavni i odgovorni urednici:**

Milivojević Irena, predsjednica
„Magyar Szó”-a (a Magyar Szó elnöke)

Muratović Irma, predsjednica
„HUM”-a (a HUM elnöke)

**Szerkesztőség:
Redakcija:**

Bogosanović Julianna, Hadžikadunić
Estela, Homolya Borbála, Juhász-
Pašić Éva, Malešević Katarina, Pintér
Olivér, **Tóth Bojnik László**
(**tehnícki urednik**) i/és Tóth Bojnik
Nevenka.

Saradnik iz Novog Sada/ Újvidéki
munkatárs: Búzás Márta

HUM

Sarajevo

Telefon: +378 031 222 763

E-mail: magyarbh@lol.ba

Magyar Szó

Banja Luka, Cara Lazara utca 20.

Telefon: +387 051 461 068

E-mail: snmrs05@yahoo.com

NYOMTATJA /ŠTAMPA:

300 primjeraka/példányban

Tekstovi, slike, elektronski nosioci informacija se
ne vraćaju.

Sadržaj:

Redakcija: Dragi čitaocē!	5
Irena Milivojević Izveštaj o radu Udruženja Mađara RS „Magyar Szó” za 2011.godinu	8
Irma Muratović Pregled aktivnosti HUM-a iz 2011. godini	10
Zoltan Veg XI susreti Civilne akademije	20
Katarina Malešević i Irena Milivojević Putovanje u Segedin	23
Laslo Tot Bojnik Istvan Tömorkény	27
Laslo Tot Bojnik Bosanskohercegovački mađari	29
Arpad Seke Veče mađarskog folkloru	32
Nevenka Tot Bojnik Burek na bosansko-mađarski način	33
Ana Sarazne Beče Berba grožđa	36
Branko Mićin Brano ili Šanji	37
Trkulja Viktorija Poezija	39
Juliana Bogosanović Mađarska kuhinja	43

Tartalomjegyzék:

Szerkesztőség: Kedves Olvasó!	4
Milivojević Irén Beszámoló a Magyar Szó mult évi munkájáról	6
Muratović Irma A HUM 2011-ben végzett munkájának attekintése	12
Dukrét Géza X Civil Akademiát Bosznia-Hercegovinában szervezték meg	14
Dániel Erzsébet XI Civil Akadémia Morvaberényben	18
Malešević Katarina i Milivojević Irena Utazás Szegedre	22
Tóth Bojnik László Tömörkény István	25
Szöke Árpád A magyar néptánc estéje	31
Fehér Illés Néhány almával kapcsolatos hagyomány	34
Szárzné Becse Anna Szüreti mulatság	35
Miçin Branko Branko vagy Sanyi	38
Trkulja Viktorija Költészet	39
Bogosanović Julianna Magyar konyha	42

Naslovna strana: Delegacija udruženja Magyar
Szó u Puli

Címdoldal: A Magyar Szó egyesület küldöttsége
Púlán

Kedves Olvasó!

Ismét elkéztünk a folyóirattal! Meg is róttak bennünket ezért, el kell ismernünk, részben indokoltan. Néhány cikkünk – különösen a múlt évi tevékenységről szólóak – a folyóirat megjelenésekor már sokat veszítettek aktualitásukból. Decemberben írni olyan dolgokról, amelyek az előző év januárjában történtek, minden bizonnyal nem példája az időszerűségnek. Az Új Dobos decemberi megjelenésének okai között az első helyen a szükséges pénz biztosítása áll. Ismeretes, hogy több éve az anyagiakat a Szerb Köztársaság minisztériuma, Banja Luka városa vagy a Magyar Köztársaságnak a határon túli magyarok megsegítésére létrehozott alapok által kiírt pályázatokon szerezzük meg. Soha nem kaptuk meg a támogatás összegét a nyár kezdete előtt. Akkor már kezdődnek az évi szabadságok, tehát ősz előtt nem lehet komoly munkába kezdeni. Mivel mindannyian többé-kevésbé egzisztenciális problémákkal is küszködünk, a cikkek a szerkesztőségbe nagy késéssel érkeznek. Ennek következtében az Új Dobos csak decemberben kerül nyomdába. De még az időszerűtlenséget is vállalva, az egyesületeink elnöknőinek beszámolóiról nem kívánunk lemondani, mert csak így válnak mindenki számára elérhetőkké.

Lapunk elején egyesületeink elnöknőinek immár említett hagyományos évi beszámolóit olvashatók. Következnek a Civil Akadémia Szarajevóban (2011) és Morvaberényben (2012) megrendezett találkozóiról szóló cikkek. Ezek az összejövetelek a kárpátaljai és a pannóniai területek magyar egyesületeinek tapasztalatcseréjét szolgálják. Két jelentést külföldi magyaroktól, Dukrét Zoltántól és Dániel Erzsébettől kaptunk. A harmadik cikk szerzője pedig Vég Zoltán, a HUM tagja. Az elmúlt két évben a Magyar Szó egyesületben a központi események a csoportos utazások voltak Budapestre (2011) és Szegedre (2012). Mivel a budapesti utazásról már beszámoltunk a folyóiratunk előző számában, ezért ebben a számban a szegedi utazásról Feletar Malešević Katarina és Milivojević Irén írnak.

Folytatjuk cikksorozatunkat azokról a neves magyarokról, akiknek az életükben vagy munkásságukban jelentősebb boszniai-hercegovinai vonatkozások találhatók. Ez alkalommal Tóth Bojnik László Tömörkény Istvánról ír. Már néhány éve annak, hogy történelmi tájékoztatót közöltünk a bosznia-hercegovinai magyarok eredetéről. Ebben a számban egy hasonló cikket közlünk ugyanattól a szerzőtől. Tavaly decemberben, az emberi jogok napján, a Magyar Nagykövetséggel együtt, magyar folklór rendezményt szervezett az egyesület. Egy rövid összefoglalót ad erről az eseményről Szőke Árpád. A Magyar Szó egyesület egyik legtekintélyesebb tagja, dr. Fehér Illés – ismert vajdasági író és fordító – ízelítőt küldött készülő könyvéből. Irodalmi próbálkozásokkal Tóth Bojnik Nevenka, Szárazné Becse Anna és Mićin Branko jelentkeztek. Branko cikke tulajdonképpen kezdete az alapító és idősebb tagjaink

önéletrajzi cikksorozatának. Trkulja Viktória állította össze a lírai oldalt. A magyar verseket és azok szerb fordításait Fehér Illés Ezüst híd című könyvéből válogatta. Bogosanović Julianna a szerzője a magyar konyhának szentelt lapoknak. Az utolsó oldalon fölhívunk minden magyart, magyar származású polgártársunkat, mindazokat akik rokonszenvvel vannak a magyarok iránt, hogy csatlakozzanak hozzánk.

Végül ismételten kérjük az Olvasót, hogy aktívan vegyen részt a magyarok egyetlen bosznia-hercegovinai lapjának elkészítésében. Azért létezik ez a folyóirat, hogy hozzájáruljon a magyar nyelv megőrzéséhez. Ezt a célt pedig akkor leszünk képesek elérni, ha nemcsak olvasunk, hanem írunk is nyelvünkön, elődeink nyelvén mindig, amikor erre lehetőség nyílik. Az Új Dobos pedig egy jó lehetőség.

Köszönetet mondunk a Szerb Köztársaság Művelődési és Oktatási Minisztériumának és Banja Luka városának a Banja Luka-i Magyar Szó és a sarajevói HUM egyesületek

közös folyóirata, az Új Dobos 6. számának anyagi támogatásáért. Hálásak vagyunk azért a támogatásért is, amelyet a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. (Budapest) nyújtott.

A Szerkesztőség

Vlada Republike Srpske

Grad Banja Luka

BETHLEN GÁBOR

Alapkezelő Zrt.

Támogatóink

Dragi Čitaocē!

I ovaj put kasnimo sa časopisom. Kritikovani smo zbog toga, moram reći donekle opravdano. Nisu više aktuelni neki od članaka u vrijeme izlaska časopisa, a posebno izvještaji o radu, koji se odnose na prethodnu godinu. Nema šta reći, u decembru čitati o stvarima, koja su se desila, primjera radi, u januaru prethodne godine, svakako nije uzor za aktuelnost. Među uzrocima decembarskog izlaženja Új Dobosa vrijeme dobave sredstava za časopis sigurno je na prvom mjestu. Zna se, da potrebna sredstva već niz godina obezbjeđujemo na osnovu raspisanih konkursa Vlade Republike Srpske, Grada Banja Luke i raznih organizacija za pomoć Mađarima van granica iz Republike Mađarske. Nikad sredstva nismo dobili prije početka ljeta. Onda nastupa sezona godišnjih odmora, tako da prije jeseni nije moguće započeti sa ozbiljnijim radom na časopisu. Pa kad se i krene sa pisanjem činjenica, da smo svi manje-više okupirani sa egzistencijalnim problemima, dovodi do kašnjenja u predaji članaka u uredništvo i na kraju Új Dobos izlazi tek u decembru. Sa druge strane od godišnjih izvještaja predsjednica naših udruženja, samo zbog umanjene aktualnosti, ne želimo da odustanemo, jer je taj izvještaj u časopisu jedini pisani dokument naše aktivnosti, a koji je istovremeno dostupan svima (pa, nadamo se i budućim generacijama).

Časopis počinje sa već spomenutim i tradicionalnim izvještajima predsjednica naših udruženja. Slijede izvještaji o održanim sastancima Civilne akademije u Sarajevu (2011.) i u Brnu (2012.). Ova okupljanja su razmjena iskustava u organizaciji rada mađarskih udruženja potkarpatskih-panonskih prostora. Pisci ovih izvještaja su članovi udruženja iz inostranstva Zoltán Dukrét (Zoltan Dukret) i Erzsébet Daniel (Eržebet Daniel). Treći članak napisao je Zoltán Vég (Zoltan Veg), član HUM-a. Centralni događaji u zadnje dvije godine za udruženje „Magyar Szó“ su grupna putovanja članova udruženja u Budimpeštu (2011.) i u Segedin (2012.). Pošto je o budimpeštanskom izletu izvještavano u prošlom broju, u ovom broju o segedinskom putovanju pišu Katarina Malešević-Feletar i Irena Milivojević.

Seriju članaka o poznatim Mađarima, koji su imali značajnije bosansko-hercegovačke aspekte u svom životu i radu, nastavlja László Tóth Bojnik, člankom o Istvánu Tömörkény (Ištvan Temerkeny). Pošto je već proteklo više godina od objavljivanja članka o porijeklu Mađara u Bosni i Hercegovini, ponovo objavljujemo sličan članak od istog autora. Prošle godine u decembru, na međunarodni dan ljudskih prava, održano je Veče mađarskog folklora u organizaciji Ambasade Mađarske Republike i udruženja Magyar Szó. O ovom događaju kratko izvještava Árpád Szőke. Jedan od najistaknutijih članova udruženja „Magyar Szó“, dr. Illés Fehér, poznati vojvođanski prevodilac pjesama i pisac, dostavio nam je, jedan odlomak iz svoje još neobjavljene knjige. Literarne radove dostavili su Nevenka Tóth Bojnik, Szárazné Becse Anna (Sarazne Beče Ana) i Branko Mićin. Brankov članak je u stvari početak serije autobiografskih članaka naših najistaknutijih članova-osnivača. Viktorija je sastavila stranice poezije. Odabrane su pjesme iz zbirke prevoda pjesama sa mađarskog na srpski jezik „Ezüst Hid“ (Ezist Hid→Srebrni most) Illésa Fehér. Júlianna Bogosanović je sastavila listove mađarske kuhinje. Na zadnjoj strani upućujemo poziv svim Mađarima, građanima mađarskog porijekla i svim ostalima, koji simpatišu Mađare, da nam se priključe.

Na kraju opet molimo Čitaoca, da aktivno učestvuje u pisanju našeg jedinog mađarskog časopisa u Bosni i Hercegovini. Zato postojimo, da doprinosimo očuvanju mađarskog jezika, a to možemo postići, ako govorimo i naravno, pišemo na našem jeziku, odnosno jeziku predaka, kad god to možemo-Új Dobos pruža baš takvu priliku.

Zahvalni smo Ministarstvu prosvjete i kulture Vlade Republike Srpske kao i Gradu Banja Luka za materijalnu

pomoć kod izdavanja 6. broja zajedničkog časopisa udruženja Mađara „Magyar Szó“ iz Banja Luke i HUM iz Sarajeva. Zahvalni smo i za podršku, koju je pružila Fondacija Bethlen Alapkezelő Zrt iz Budimpešte.

Vlada Republike Srpske

BETHLEN GÁBOR

Alapkezelő Zrt.

Naši donatori

Uredništvo

Elégedettek vagyunk a Magyar Szó 2011-ben kifejtett munkájával és az elért eredményekkel is

Kedves Új Dobos-olvasó!

Mint minden évben, úgy az idén is, szeretném tájékoztatni önöket az egyesület múlt évi munkájáról és az elért eredményekről. Terveink megvalósítása a szükséges pénzeszközök biztosításától függött. Ezt

megfelelő projektek tervezésével valósítottuk meg az illetékes intézményeknél. Mondhatom, hogy ez nem volt könnyű feladat, de a Magyar Szó összetartó, közösségi erejével sok mindent elértünk amire büszkék vagyunk.

A múlt év munkája és rendezményei:

-Április 4 - én a Banski Dvor termében a Magyar Köztársaság szarajevói Nagykövetsége, egyesületünk hozzájárulásával, megszervezte a magyar

származású Viktor Vasarely műveinek kiállítását, akit az op-árt atyjának tartanak. Közismert grafikája, a ZEBRA elsődleges műve.

-Április 15-étől április 19-ig, Banja Lukán a Jazavac Színházban Magyar Filmhét került megszervezésre, melyen jelentős magyar filmeket mutattak be.

A Magyar Szó küldöttsége Púlán

-Májusban memorandumot írtunk alá a púlai testvéri Móricz Zsigmond egyesülettel. Azóta baráti kapcsolatot építettünk ki és sikeresen

együttműködünk. Az együttműködésről szóló memorandumot egyesületünk mellett Banja Luka városa és még négy szerb köztársaságbeli nemzeti kisebbségi egyesület írta alá.

-Június 26 -án búcsúlátogatáson járt nálunk, Banja Lukán dr Tóth László úr, a Magyar Köztársaság szarajevói nagykövete. Díszvacsorán búcsúztunk tőle, mivel új tisztségre távozott.

Dr.Tóth László

-A Nemzeti Kisebbségek VII Kulturális Tevékenységének Szemléjén egyesületünket a vajdasági Kovács Norby Band képviselte. A rendezvény második napján a Krajina téren nemzeti különlegeségeket és kézimunkákat mutattak be. A Norby bend vidám dalokat és csárdásokat adott elő. A járókelők és a nézők a rendezvény végén tánkra perdültek a szemle résztvevőivel együtt.

-A már régóta tervezett magyarországi utazás végre megvalósult. Október 7 -étől három felejthetetlen napot töltötünk Budapesten és a Balatonon. Szarazné Becse Anna egyesületünk magyarországi barátnője segített az út szervezésében és kalauzolt bennünket a városban. Erre az utazásra sokáig emlékezni fogunk.

A Magyar Szó tagjainak egy csoportja Budapesten

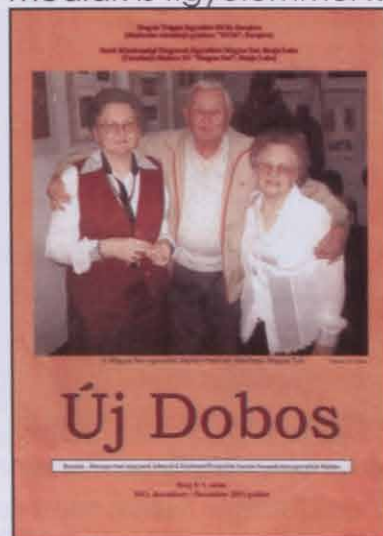
-Novemberben látogatást tett körünkben Pósa Kristián úr, a Magyar Köztársaság Külügyminisztériumának nyugat-balkáni fősztályvezetője. Ez a látogatás jelentős volt számunkra. Beszámoltunk eredményeinkről, nehézségeinkről. Gratulált az elért eredményekhez, a további munkánkhoz pedig felkínálta segítségét.

Bogosanović Júlanna egy rendezményen

- A Magyar Köztársaság sarajevói nagykövetségével közös projektumunk volt a magyar folklórest, amelyet december 10-én tartottunk meg a Szerb Köztársaság Népszínházában Banja Lukán. Az esten fellépett a nagybecskereki Petőfi Művelődési Egyesület valamint Horvátországból pélmonostori kultúregyesület. A Népszínház előcsarnokában kézimunka

kiállítást szerveztünk. Ezt a rendezményt az itteni médiák is figyelemmel kísérték.

Fontos kiemelni, hogy ezen az estén bemutattuk folyóiratunkat az Új Dobos legújabb számát, melyre különösen büszkék vagyunk.

Kovács Norbi Band

Visszatekintve a múlt évre joggal mondhatjuk, hogy elégedettek lehetünk eredményeinkel. Mindezt önfeláldozó és lelkes munkával értük el, a nemzeti öntudat megőrzésének érdekében. Élek az alkalommal, hogy felszólítsam mindazokat a magyarokat, akik még nem csatlakoztak egyesületünkhöz, hogy tegyék meg azt. Minden új tagnak örülünk!

Milivojević Irén
Fordította: Kovács Ferenc

Zadovoljni smo sa radom udruženja „Magyar Szó“ u 2011.godini

Dragi čitaoci Új Dobosa, kao svake, tako i ove godine, želim da vas upoznam sa prošlogodišnjim radom našeg udruženja i ostvarenim rezultatima. Realizacija naših planova je u mnogome zavisila od sposobnosti pribavljanja finansijskih sredstava. To smo postizali osmišljavanjem dobrih projekata za koje smo dobijali potrebna sredstva od nadležnih institucija. Mogu vam reći da to nije bio ni malo lak zadatak. Ali, zajedničkim snagama sa članovima udruženja, mnogo toga smo postigli, zbog čega smo cijenjeni unutar Saveza nacionalnih manjina, na što smo posebno ponosni. U toku prošle godine smo ostvarili sljedeće:

4-tog aprila, u Banskom dvoru je mađarska ambasada uz svesrdnu pomoć našeg udruženja, organizovala izložbu poznatog umjetnika mađarskog porijekla, Viktora Vasarely, umjetnika kojeg često nazivaju ocem op-arta. Njegov poznati grafički rad „Zebra“ smatra se prvim djelom op-arta.

Od 15-og do 19-og aprila u pozorištu „Jazovac“, bila je organizovana

nedjelja mađarskog filma, gdje su predstavljena značajna filmska ostvarenja mađarske kinematografije.

*Predsjednica
mađarskog KUD-a
„Móricz
Zsigmonda“
Masa Zsuzsanna*

U maju mjesecu smo potpisali memorandum o saradnji sa našim bratskim udruženjem „Móricz Zsigmond“ iz Pule. Od tada održavamo prijateljske odnose i saradnju. Pored našeg udruženja,

memorandum su potpisali grad Banjaluka i još četiri udruženja iz Republike Srpske.

6-tog juna nas je posjetio gosp. Laslo Tot, ambasador Republike Mađarske u Sarajevu. Sa njim smo se oprostili uz prigodnu večeru.

Na VIII-moj smotri kulturnih aktivnosti nacionalnih manjina naše udruženje je predstavio Kovač Norby bend iz Vojvodine. Drugi dan, na trgu „Krajine“ su na štandovima izloženi nacionalni specijaliteti i rukotvorine, a Norbijev bend je veselim pjesmama, posebno čardašem, oduševio gledaoce koji su i sami zaplesali.

Budimpešta

Odavno planirano putovanje u Mađarsku konačno se ostvarilo 7-mog oktobra. Proveli smo tri nezaboravna dana u Budimpešti i Balatonu. U organizovanju puta, kao i razgledanju znamenitosti grada, mnogo nam je pomogla naša draga prijateljica Ana. To putovanje će nam ostati u dugom i lijepom sjećanju.

U novembru nas je posjetio gosp. Poša Kristijan, jedan od zvaničnika mađarskog ministra spoljnih poslova. Ova posjeta je bila od velikog značaja za naše udruženje. Informisali smo ga o radu udruženja i o problemima sa kojima se susrećemo. Čestitao nam je na dosadašnjim rezultatima i ponudio svoju pomoć.

„Veče mađarskog folklora“ u Banja Luci u zajedničkoj organizaciji udruženja Magyar Szó i Mađarske Ambasade povodom međunarodnog dana ljudskih prava

Jedan od zajedničkih projekata sa ambasadam Republike Mađarske, je bilo veče mađarskog folklora koje je održano 10. decembra, na međunarodni dan ljudskih prava u Narodnom pozorištu Republike Srpske. Bila su prisutna dva kulturno umjetnička društva: KUD „Petőfi“ iz Zrenjanina, koje je nekoliko puta predstavljalo naše udruženje i KUD iz Belog Manastira (Hrvatska). Pored toga, bila je organizovana i izložba narodnih rukotvorina, a sva ta događanja su popratili i mediji. Vrlo bitno i značajno te večeri je bilo predstavljanje najnovijeg

broja „Uj Doboša“, na što smo posebno bili ponosni.

Svečano otvaranje priredbe: zamjenica gradonačelnika Banja Luke Jasna Brkić, lični izaslanik mađarskog ambasadora u Sarajevu Csaba Felegyházi, predsjednica Magyar Szóa Irena Milivojević i voditeljica priredbe Szilvia Szőke (iz KUD Petőfi, Zrenjanin)

Grad Banja Luka uvijek pomaže rad udruženja u Savezu nacionalnih manjina RS

Zaista , kada se osvrnemo na sve urađeno, možemo sa pravom biti jako zadovoljni. Sve to smo postigli velikom voljom i srcem, sa ciljem da sačuvamo nacionalni identitet na ovim prostorima.

Koristimo i ovaj put priliku, da ponovo pozovemo sve one Mađare koji se nisu do sada učlanili u naše udruženje, da to učine, kao i ostale sugrađane (bez obzira na nacionalnost) koji simpatišu Mađare i Mađarsku. Dođite i uživajte sa nama!

Irena Milivojević

I bez obećane finansijske pomoći: 2011. je jedna od uspješnijih godina HUM-a

Dragi moji Dobošari,

Na moju veliku radost, i ove godine ćemo imati priliku čitati novi broj našeg zajedničkog lista! Zahvalna sam našim dragim prijateljima, koji su i ovaj put uspjeli obezbijediti sredstva i održati Új Dobos, kao zajednički list naša dva udruženja.

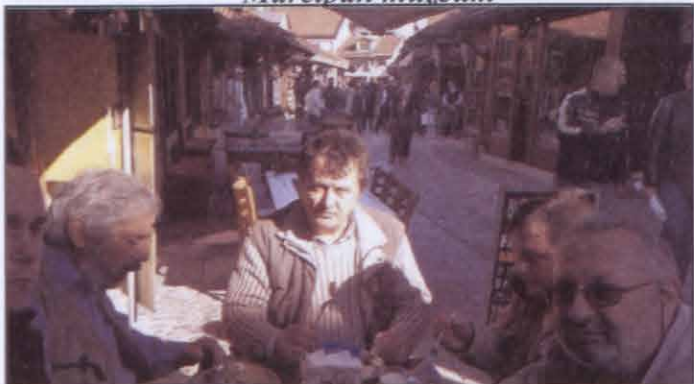
2011-ta godina, je za naše udruženje, počela veoma radno i to sa dvije velike i interesantne manifestacije, o kojima sam već pisala u prošlom broju Dobosa. U sklopu Festivala „Sarajevska zima“ organizovali smo projekciju kulturnog mađarskog crtanog filma „Gusztáv“, pod imenom „Vege nostalgija“, a nakon toga u gostima nam je bio „Juhász orkeszta“ iz Subotice koji je oduševio sarajevsku publiku.

Brigadni general Gulyás Zoltán

Marcipán múzeum

Učesnici Civilne akademije na Baščaršiji

U martu smo obilježili mađarski nacionalni praznik 15. mart, priredbom, koju smo pripremili zajedno sa mađarskim vojnicima EUFOR-a stacioniranim u Butmiru, nakon čega smo se nastavili družiti uz pjesmu i ples. Za dan mađarske vojske, u mjesecu maju, članovi našeg udruženja su proveli predivan dan u Butmirskoj bazi EUFOR-a, gdje su nas ugostili mađarski vojnici, priredivši prigodan program i ukusan gulaš. U sjećanju će nam ostati tadašnji zapovjednik, brigadni general Gulyás Zoltán, koji nas je oduševio svojom neposrednošću i srdačnošću.

Zadnji vikend u junu je vrijeme susreta u Budakalászu, gdje se okupe Mađari iz Karpatskog regiona i u dvodnevnim razgovorima, razmjene iskustva i

pretstave svoje aktivnosti iz prethodne godine. Tu je rođena ideja da se sljedeći susret „Civilne akademije“ održi u Sarajevu.

Putovanje u Budimpeštu, na susret omladine mađarskog porijekla iz cijelog svijeta je događaj, kojem se naši mladi najviše raduju. Sedam nezaboravnih dana, druženja sa već starim prijateljima i upoznavanje novih je najznačajniji dio ovog susreta. Veoma ugodan smještaj, obilazak mnogih istorijskih znamenitosti, noćna plovidba Dunavom, obilazak

Muzeja marcipana i veliki vatromet 20. avgusta će svima nama ostati duboko urezan u sjećanje.

Krajem septembra, na moju veliku radost, imala sam priliku ponovno se susresti sa svojim prijateljima u Banja Luci, gdje smo istakli važnost saradnje naša dva udruženja.

Slika iz filma Sloboda i ljubav

Oktober mjesec smo počeli užurbanim pripremama i organizacijom „10. susreta civilne akademije“, koja okuplja istaknute članove udruženja Mađara iz Karpatskog regiona, a koji su 2011. godine bili naši gosti u periodu od 13. do 16. oktobra. Cilj ovih susreta, je upoznavanje sa aktivnostima i radom pojedinih udruženja Mađara, koja djeluju van granica Mađarske, kao i prenošenje iskustva i savjeta drugih kolega, što je veoma značajno i korisno za sve nas. Važno je istaći veliki trud i entuzijazam, koji se ulaže u organizaciju i realizaciju ovakvih projekata, a najčešće se svodi na nekolicinu ljudi. Ipak mislim da je za sve velika nagrada, kada upješno realizujemo planirano. Takav osjećaj zadovoljstva i uspjeha nas je ispunio i nakon ovog 10. susreta civil akademije u Sarajevu. Uspjeli smo u nakani, da gostima pribizimo rad našeg Udruženja, kao i da im pokažemo jedan dio naše zemlje. Zajedno smo obišli Sarajevo, Visoko, Mostar, Međugorje i Vrelo Bune, a vrhunac trodnevnog boravka je bila projekcija filma „Sloboda i ljubav“ u Studentskom domu Neđarići. Tom prilikom smo Sarajevske studente upoznali sa dijelom novije Mađarske istorije i dešavanjima 1956., a nakon filma su mogli probati pravi mađarski

gulaš, kojim su nas ugostili mađarski vojnici EUFOR-a i Mađarska ambasada. Na ovaj način smo proslavili 23. oktobar. U nedelju ujutro naši prijatelji su otišli, zadovoljni onim što su doživjeli i u nadi, da ćemo se za godinu dana ponovo susresti u Brnu (Češka), gdje takođe postoji i djeluje mađarsko udruženje.

Na kraju 2011. godine smo proslavili nadolazeće praznike, zajedničkom večerom u restoranu „Lovac“, rezimirajući uspjehe u protekloj godini. Bila je to jedna od uspješnijih godina obzirom na mali broj aktivnih članova i slab izvor finansiranja, možemo biti zadovoljni ostvarenim projektima.

Zerada Parlamenta Federacije BiH

Osjećam obavezu da napišem koju riječ o Vijeću manjina FBiH, koje je napokon na ljeto 2011. godine dobilo svoju kancelariju u sklopu Parlamenta Federacije. To je bio rezultat skupa u organizaciji USAID-a, na koji smo pozvali sve predstavnike vlasti i novinare, i upoznali ih sa problemima sa kojima se susrećemo u radu. Bez obzira na obećanja u 2011. nismo dobili nikakava finansijska sredstava, koja su nam bila potrebna za rad i realizaciju planiranih zadataka.

Na kraju moram reći, da me rad u Udruženju na očuvanju mađarske kulture i jezika, puno više ispunjava zadovoljstvom, nego rad u političkoj sferi, ali sam svjesna da je i ovaj segment, važan u ostvarenju naših prava kao nacionalne manjine u BiH i očuvanju bogatstva raznolikosti i međusobne tolerancije među ljudima koji žive u ovoj, tako lijepoj, našoj domovini.

Irma Muratović

A megígért anyagi támogatás nélkül is: Ez volt az egyik legsikeresebb évünk

Kedves Dobosok,
nagy örömmre az idén is lesz alkalmunk olvasni egy új számát közös folyóiratunknak! Hálás vagyok kedves barátainknak, kiknek ezúttal is sikerült biztosítani a szükséges anyagiakat és fõntartani az Új Dobost, két egyesületünk közös folyóiratát.

2011-es év a mi egyesületünkben nagy tevékenységgel kezdődött, megpedig két nagy és érdekes rendezménnyel, amiről már írtam a Dobos előbbi számában.

Szarajevói tél (Sarajevska zima) festival keretében megszerveztük az egész világon is magasztalt Gusztáv magyar rajzfilm vetítését „Vége nosztalgija“ elnevezéssel, utána pedig vendégül láttuk a szabadkai Juhász együttest, a zenészek és táncosok nagy sikert arattak a szarajevói közönségnél.

Magyar EUFOR katonák a butmiri táborban

Márciusban ünnepeltük Március 15.-ét, a nagy magyar nemzeti ünnepet egy előadással, amit az EUFOR kötelékében Butmiren állomásozó magyar egység katonáival szerveztünk meg, utána pedig folytattuk a barátkozást, dalolást és tancolást. Májusban, a Magyar Hadsereg napján, az egyesületünk tagjai csodálatos napot töltöttek az EUFOR butmiri táborában, ahol a magyar katonák fogadtak bennünket megfelelő programmal és ízletes gulyáspörkölttel. Az emlékezetünkben fog maradni az akkori parancsnok, Gulyás Zoltán dandártábornok, aki mindannyiunkat elragadott közvetlenségével és szivélyességével.

Júniusban az utolsó hét vége a budakalászi találkozó ideje, ahol a Kárpát-régió magyarjai a kétnapos tárgyalásokon megosztják egymással tapasztalataikat, megismertetik a jelenlévőket a mult évben végzett munkájukkal. Itt született meg a gondolat, hogy a Civil Akadémia következő összejövetelét Szarajevóban rendezik majd meg.

Budapest és a Duna

Utazás Budapestre, a világ magyar származású ifjúságának találkozója az esemény, aminek a fiatalok legjobban örülnek. Hét felejthetetlen nap, találkozás a régi barátokkal és a megismerkedés új fiatalokkal a legfontosabb része ennek a találkozóknak. A nagyon kényelmes szállás, a sok történelmi érdekesség megtekintése, éjszakai hajózás a Dunán, a Marcipán múzeum és a nagy tűzijáték augusztus 20.-án, mindannyiunk emlékezetében mély nyomot hagyott.

A szeptember végén, nagy meglepetésemre, volt lehetőségem ismét találkozni a barátaimmal

Foto: Mézes Rudolf

A Civil Akadémia résztvevői a Zseljotyevapdzsinicában

Banja Lukán, ahol ismételten hangsúlyoztuk a két szervezet közötti együttműködés fontosságát. Októberben buzgón elkezdtek az előkészületeket a Civil Akadémia tizedik találkozójának megszervezésére. Az Akadémia összehozza a Kárpát-régió magyar egyesületeinek legtekintélyesebb tagjait, kik 2011 év októberében vendégeink voltak 13.-ától 16.-áig. A találkozók célja, tapasztalatsere, tevékenységünknek és munkánknak bemutatása a többi Magyarország határain kívüli egyesület képviselőinek, tanácsere a további munkához, mindez nagyon jelentős és hasznos mindannyiunk számára. Fontos rámutatni a nagy erőfeszítésre és lelkesedésre amit szükséges befektetni az ilyen projekt szervezésénél és végrehajtásánál, salynos általában az egész munkát csak pár ember végzi. Még mindig úgy gondolom, hogy nagyszerű érzés mindenki számára a sikeresen befejezett munka. Ilyen érzés és elégedettség töltött el bennünket a szarajevói 10. Civil Akadémia után. Sikerült a célunk, vendégeinknek bemutatni egyesületünk munkáját és megmutatni mai hazánk egy részét. Együtt jártuk be Szarajevót, Visokot, Mosztárt, Medugorjet, Vrelo Bosne-t (Bosna folyó forrását).

Boszna folyó forrása

A három napos ittlét végén a "Szerlem és szabadság" magyar film bemutatását szerveztük meg Nedžarići egyetemista otthonban. Ebből az alkalomból megismertettük a szarajevói egyetemistákat az újabb magyar történelem részével, az 1956-os eseményekkel. A film vetítése után megízlelhatték az igazi magyar gulyáspörköltet, amivel az EUFOR magyar katonái és a Magyar Nagykövetség vendégelte

Egy kép a Szabadság és szerelem magyar filmből

meg őket. Ily módon ünnepeltük meg Október 23.-át.

Vasárnap reggel mentek el barátaink elégedetlen azzal, amit tapasztaltak és láttak, abban a reményben, hogy egy év múltán újra találkozunk Morvabérényben (Brno, Cseh Köztársaság), ahol szintén működik egy magyar egyesület.

2011. év végén megünnepeltük a közelgő ünnepnapokat, közös vacsorával Lovac étteremben, egyúttal összegezve a múltó évben elért sikereket. Ez volt az egyik legsikeresebb évünk, figyelembe véve a kisszámú aktív tagot és a gyenge anyagi forrást-elégedettek lehetünk a munkánk eredményével.

Kötelességemnek érzem, hogy írjak néhány szót a Föderáció Parlamentjének Kisebbségi Tanácsáról, amely végül is 2011 nyarán helységet kapott a Parlament épületében. Ez az USAID által szervezett ülés eredménye, amelyre meghívtuk kormány képviselőit és az újságírókat is és a jelenlávóket megismertettük munkánk nehézségeivel. Függetlenül az ígéretektől például 2011-ben nem kaptunk semmilyen pénzt, amire pedig szükségünk volt a tervezett feladatok végrehajtásához.

A végén el kell mondanom, hogy az egyesületi munka a magyar nyelv és kutúra megörzése érdekében sokkal több megalégedettséget okoz mint a munka a politika terén, de tudom, hogy az is fontos a bosznia-hercegovinai nemzeti kisebbségek jogainak megvalósításához, de a különbségek gazdagságának megörzéshez és a kölcsönös tolerancia fejlesztéséhez is e szép hazánk polgárai közt.

Muratoviá Irma

Fordította:Tóth Bojnik László

X Civil Akadémiát Bosznia–Hercegovina fővárosában, Szarajevóban szervezték meg

2011. október 13–16. között szervezték meg a X Civil Akadémiát Bosznia–Hercegovina fővárosában, Szarajevóban. Az akadémia célja a Kárpát-medence legjobban működő magyar civil egyesületeinek tapasztalatcseréje a különböző országok magyar civil szervezeteivel. Fontos e szervezetek megismerése, biztatása, támogatása, fennmaradásuk érdekében. Az akadémia főszervezője Romhányi András Budapestről, a Magyar Művelődési Intézet keretében. Ezen az akadémián résztvett Horvátország, Csehország, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia és Románia civil egyesületeinek képviselői. A kárpátaljai kollégát sajnos nem engedték át Szerbia határán, így vissza kellett onnan forduljon. Erdélyből részt vett Balázs-Bécsi Attila és Póka Enikő Szamosújvárról, Egri István Kolozsvárról, Házy-Bakó Eszter Brassóból, dr. Széman Péter és Rózsa Szilágyosmlyórol, Dukrét Géza Nagyváradról és természetesen a szarajevói házigazdák.

Foto: Mézes Rudolf
Szarajevó egyik újabb városrésze

*

Csütörtök délután értünk meg szálláshelyünkre, Szarajevó mellett, a Vöröskereszt üdülőhelyére, ahol kedvesen fogadtak házigazdáink, Muratovity Irma, Vég Zoltán és Pasity-Juhász Éva vezetésével. Estefelé megismerkedtünk az itt állomásozó NATO-csapatok kötelékébe tartozó magyar katonai kontingens vezetőivel, Gulyás Zoltán dandártábornok vezetésével. Ő egyben az itt állomásozó NATO-csapatok helyettes parancsnoka is. Beszélgetés közben megtudtuk, hogy az itt élő kb. száz magyar nagyon örül a magyar katonáknak, így biztonságban érik magukat, s ezért a lakosság is

jobban tiszteli őket. A késő éjszakába nyúló megbeszélésen mindenki beszámolt az előző év eredményeiről, sikereiről és kudarcairól.

Foto: Mézes Rudolf
Visoko melletti piramisoknál

Másnap délelőtt a visokoi Nap-piramist néztük meg. A piramis közelében csak nagy labirintust mutattak meg, amelyet folyamatosan ásnak ki, s amely talán elvezet a piramis alá, esetleg a piramisba. Itt találták azokat a nagyméretű kőtömböket, amelyeket, állításuk szerint emberkéz faragta, s egyeseken rovásírást fedeztek fel. Nem rég látott napvilágot az a hír, hogy a „szénizotópos mérések alapján 34.000 évesre saccolt híres boszniai Nap Piramisban székely-magyar rovásírással íródott feliratokat talált egy magyar

kutató, Szakács Gábor, s már egyértelműen azonosított húsz rovásbetűt is, melyek egy az egyben megegyeznek a manapság általunk is ismert székely ABC jeleinek vonásaival". Ezeket nekünk is megmutatták. E költöböknek állítólag erős pozitív kisugárzásuk van, amelyek hatnak az emberre, s javítják az egészséget. De magát a piramist csak messziről láttuk, úgymond nincs rá idő, hogy megközelítsük. Az volt az érzésünk, nem is akarják közelebről megmutatni. Vajon mi lehet az oka?

Foto: Mézges Rudolf

Baščaršija (Bascarsija), Szarajevó orijentális stílusban épült óvárosa

Visszatértünk Szarajevóba. Ezután az óvárost tekintettük meg, a Bascarsiját, magyarul bazár. Ez egy keleties, bazáros városrész, ahol az évszázados hagyományoknak megfelelően kis műhelyekben dolgoznak a rézművesek, a szőnyegszövők, ékszerészek, papucsvarrók, cukrászok, pecsenyesütők. Egy apró török étkezdében helyi jellegzetességű ételt kaptunk ebédre. Ebéd után tovább sétáltunk az óvárosban. Van külön rézművesek utcája, aranyművesek utcája. A műhelyek előtt kirakva számtalan árú, csecsebecse. A közelben, úgy pár száz méteres körzetben, békés egymás mellett láthatjuk a három vallás szentélyeit. Közvetlenül az óváros mellett láthatjuk a Gazi Husrev bég dzsámiját, amely a legnagyobb európai mecset.

Foto: Mézges Rudolf

Gazi Husrev bég dzsámija

1531-ben építették, a kupola 13 méter átmérőjű és 26 méter magas, mellette a még magasabb minaret. Nem messze tőle látható a hatalmas méretű római katolikus katedrális. Közelében találjuk a szintén nagyméretű ortodox templomot, amelyet nemrég felújítottak. Az itt látható utcákat a monarchia éveiben építették, számtalan palotával. Sok közöttük a díszes szecessziós épület. Ezután eljutottunk annak az utcának a sarkára, hol az 1914-es merénylet történt. Itt láthatjuk az eseményt megörökítő emléktáblát. Majd átmentünk a várost átszelő Miljacka folyón épült számtalan híd egyikén. Végignézve a hidak mentén és a jobb oldalán sorakozó palotákat, mintha a párizsi Szajnat látnánk, csak kicsiben. Túloldalt a Cár dzsámit láthatjuk, nagyon díszes udvarral, mögötte érdekes török temetővel. Tovább haladva az utcán, egész közel ide találjuk a ferencesek templomát és kolostorát. Majd elindultunk autónkkal az új városnegyed, az egyetem felé. Ízléstelen blokkok, graffittival díszítve.

Nedžarići, Szarajevó

Este a Nedzsárityi egyetemi otthon dísztermében megnéztük a Szabadság, szerelem című, az 1956-os forradalom emlékére készült magyar filmet, a magyar katonai kontingens szervezésében. Vacsorára finom babgulyást készítettek a katonák.

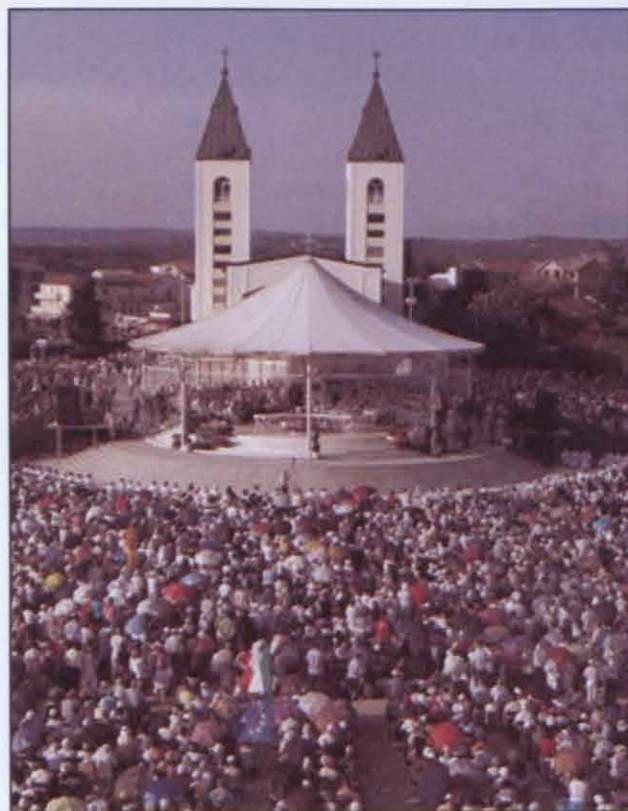
Szombaton egész napos autóbuzsos kiránduláson vettünk részt. Irány Megyugorje. Végig hegyek között vezetett utunk, csodálatos kilátásokkal. És kitűnő utakon. Szinte csodálatos, hogy egy háború utáni ország ilyen tökéletesen rendbe tette útjait. Pedig óriási szerpentinek, alagutak és völgyhidak követték egymást. Boszniában hatalmas erdőségek vannak. A Neretva-folyó mentén haladtunk tovább. Keresztül mentünk egy pár településen: Konyicnál szép híd ível át a Neretván.

II világháborúban felrobbantott híd a Neretván

Jablanicán megnéztük a II. világháborúban felrobbantott híd maradványait és a megmaradt mozdonyt, mellette múzeum. Itt film készült erről az eseményről. A Neretván négy hatalmas duzzasztott tavat létesítettek. Az itt létesített vízierőművek látták el árammal az ipart, főleg az alumínium ipart, amelynek központja Mosztár volt. Majd visszafelé nézzük meg Mosztárt. Átjutva Hercegovinába, az erdők csak a folyók mentén vannak, mindenütt hatalmas, kopár

mészkövonalatok, mély szurdokvölgyekkel. A nagyméretű fennsíkokon, a mediterrán éghajlat hatására nagy szőlőültetvények és déligyümölcs ligetek láthatók. E vidék híres borairól. Mondják is, hogy a boszniaiak sörivők, a hercegovinaiak borivők.

Međugorje (Megyugorje) katolikus zarándokhely

Megyugorje Európa egyik legnagyobb katolikus zarándokhelye. 1981. június 24-től hat fiatalnak minden nap megjelent Szűz Mária. Azóta ez a hely számtalan zarándokot vonz az egész világból. A Szent Jakab plébániatemplom a zarándokok gyülekezésének központi helye és imahelye és a Boldogasszony medzsugorjei jelenések adott üzenetek megvalósításának helye. Ezután a Buna-forrásához mentünk, amely az itteniek szerint Európa legnagyobb forrása. Tulajdonképpen egy folyó, amely egy nagy barlangnyílásból tör elő. A forrás mellett, a szikla alatt régi dervislak található, amely a 15–16. század fordulóján épült.

A mosztári Régi híd

Délután Mosztárt néztük meg. A Neretva mindkét oldalán elterülő város mediterrán éghajlatú, szinte nem ismeri a havat. A Neretva négy gyűjtőtavat táplál, négy vízi erőművel, ezért a város mellett nagy alumíniumipar és repülőgépgyártás fejlődött ki. Sajnos a háború tönkretette a város komoly iparát. Jelentős központja a dohány, szőlő, gyümölcs és zöldségek termesztésének, amelyeket ültetvényeken termesztenek. És gyárakban dolgoznak fel. A háborús összetűzésekben több mint 5000 objektum lett tönkretéve a város belsejében.

A török uralom idején a civil és katonai tisztségviselők és méltóságok központja volt. Az ekkor kialakult török városrészt néztük meg, amely a turisták ezreit vonzza ide. A Neretván átívelő csodálatos híd, a Stari most – Régi híd – mellett bazár alakult ki, néhány toronnyal, kapuval, dzsámival, étteremmel és sok iparos műhellyel. A Régi híd 1566-ban épült, fesztávja 28,70 m és csak egy kő-boltíve van. Magassága a nyári vízállástól számítva 21 m. A híd kváderkövekből épült, amelyek vaskampókkal vannak összekötve és ólommal öntve. A török építészet e remekműjét festette meg Csontváry Kosztka Tivadar is, aki többször is megfordult ezen a csodálatos tájon.

Sajnos a háború alatt ezt is lerombolták, de 2004-ben, nemzetközi összefogással, újra restaurálták.

Estére érkezünk vissza szálláshelyünkre. Vacsora után tartottuk a kiértékelő ülést. A Civil akadémia sorában talán ez volt a legérdekesebb, legizgalmasabb, leglátványosabb rendezvény.

Házigazdáinkon keresztül egy valóban hős néppel ismerkedtünk meg, ahol nem számít a nemzeti hovatartozás, csak az összetartozás. Ez főleg a három és fél éves háború alatt bizonyosodott meg. A sokfajta vallás itt nem kizáró, hanem mindenkit befogadó. Mindenkit szeretettel fogadnak, mi is sok baráttal lettünk gazdagabbak.

Foto: Mézes Rudolf

A Civil Akadémia dolgozik

*

„Mindig és mindenhol lélegezd be a szeretetet. Egyenesítsd ki a gerincoszlopod. Lélegezd ki a nyugtalaságod. Tárd ki a karjaid és öleld át az egész világot! Szarajevó Szerelmem tárd ki karjaid és öleld át az egész világot!”

A háború alatt minden nap ezzel kezdődött a szarajevói rádió műsora, egy szarajevói magyarnak, Homolya Borbálának köszönve.

Dukrét Géza

Foto: Mézes Rudolf

Kárpát-medencei Civil Akadémia Morvaberényben

XI. alkalommal került sor a Civil Akadémia találkozóra

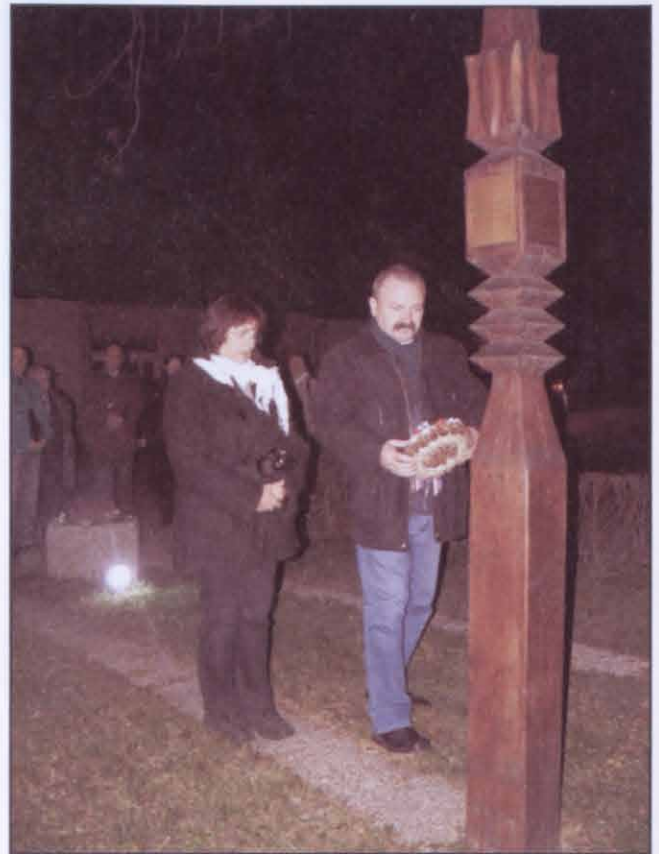
XI. alkalommal került sor a Civil Akadémia találkozóra, melyet évente a budapesti székhelyű Magyar Kollégium szervez. Általában 6-7 ország civilszervezeteinek, 20 résztvevője kel útra minden év őszén. Meglátogatják a Kárpát-medence országaiban élő azon legnagyobb és legtevékenyebb civil szervezeteket, ahol magyarok vannak és tevékenykednek. A múlt hét végén Budapestről indult a csapat Morvaberény (Brünn-Brno) városába, hogy az ott élő magyarok életébe, civil tevékenységébe betekintést nyerjenek.

Morvaberény (Brno)

Mint ismeretes, a csodaszép nagyváros színvonalas egyetemei vonzzák a felvidéki magyar diákokat. Merthogy az ott maradt ifjak, akik vagy diákként még a KAFEDIK (Kazinczy Ferenc Diákklub) tagjai, vagy már a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségében találkoznak rendszeresen egymással, vallják „főleg a színvonalas egyetemi oktatás és a csehek irántuk nyilvánított toleranciája”, ami miatt merik vállalni a cseh nyelven való tanulást. Erről is, és sok mindenről adtak számot a Civil Akadémia tagjainak, nemcsak a brünniek, de eljöttek bemutatkozni a prágai Ady

Kör és Szövetség képviselői is.

Koszorút helyeztünk el Telnicéna kopjafánál, amelyet a Napoleoni háborúban elesett székelyek emlékére állítottak

A találkozón ott volt a Szövetség országos elnöke is Rákóczi Anna, aki főleg itthon, de külföldön is képviseli a cseh-, és morvaországi magyarokat, és az osztravai szervezet elnöke. A két egész napon volt időnk előadásokon, filmek segítségével megismerkedni a morvaberényiek igen gazdag kulturális életével. Szinte minden területen igyekeznek az ott élő magyarok érdeklődési köréhez igazítani havi programjaikat. A népzene-től, néptánc-tól kezdve a történelmi, irodalmi előadásokig és a szórakoztató jellegű programok keretében találkozhatnak az itt tanuló, vagy letelepedett magyarok. Népszerűségük nemcsak abban van, hogy a város anyagilag is segíti őket (csakúgy mint a más városokban működő magyar szervezeteket), de a Nemzetek Házában lévő otthonukban (egy nagy terem áll rendelkezésükre, ahol a foglalkozások, táborok programjait is szervezhetik) gyakran előfordul, hogy cseh barátok, élettársak is együtt

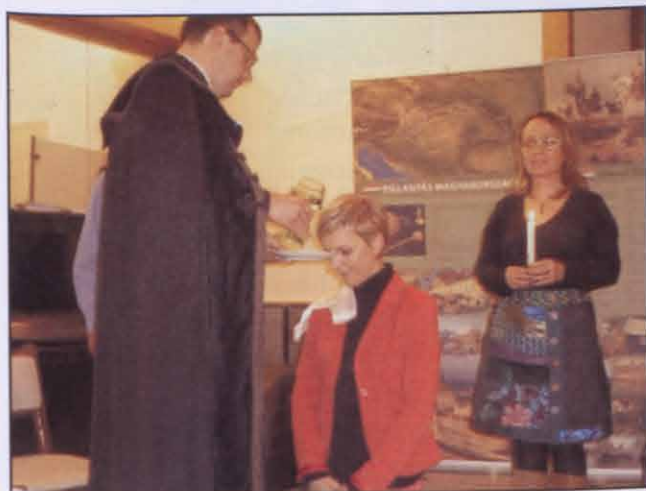
szórakoznak. A találkozón meglepetés volt számunkra, hogy néptáncbemutatót egy fiatal cseh páros tartott, akik erdélyi magyar táncokat táncoltak.

Morvaberény: Spilberg vár

A háromnapos rendezvény keretében a brünni fiatalok által összeállított programban megtekintettük Spilberg várát, ahol koszorúztunk a magyar jakobinusok emléktáblájánál. Megtekintettük a Starobno sörgyárat.

Másnap az austerlitz csata emlékművéhez is kimentünk (a régi nevén Slavkov), és koszorút helyeztünk el Telnicén a székelyek és a brünni magyarok által készített kopjafánál, amelyet a Napoleoni háborúban elesett székelyek emlékére állítottak.

Akkor szólalt meg a harang...

Az ismerkedési est, a bemutatkozások mellett ritka szép élménnyel zárult a találkozó. A 20 fős civil Akadémiások között ott volt a fiatal horvátországi magyarok képviselőjében Tomašić Deák Korina, aki itt lépett be a keresztény közösségbe. A keresztelői szertartást egyedi formában Balázs Zoltán szilágykerdési

(Erdély) református lelkész végezte. A fiatalasszony keresztszülei a brünniek vezetője Fazekas Monika és a Magyar Kollégium vezetője és a rendezvény szervezője Romhányi András volt Budapestről. Valamennyi résztvevő (brünniekkel együtt) pedig tanúként közreműködött a szertartáson. S hogy vannak még csodák: a keresztelés pillanatában szólalt meg az egyik templom nagyharangja, amely főleg a hitéletbe lépő Korina asszonynak volt igencsak jelzészzerű.

*

Civil Akadémia Morvaberényben

A Civil Akadémia eme találkozója, mint mindig, most is igen hasznos tudnivalókat, magyarságismeretet adott a résztvevőknek. A brünni magyar fiatalokról, tudásukról, vendégszeretetükről, a magyarságuk megtartásáról, nemzettudatukról igen elismerően szóltak a vendégeskedők.

Mi, felvidékiek pedig büszkék voltunk, hogy ily fiataljaink vannak Brünnben, akik nagyon sokat tesznek az anyanyelv megmaradásáért, kultúránk népszerűsítéséért, és ami példaértékű számunkra is: az az összefogásuk és a szeretetük, a mások iránti tiszteletük kinyilvánítása. A brünni szervezők, név szerint is megérdemlik, hogy említsük őket: Fazekas Mónika, Ambrus Tünde, Mlejníková Helena, Rákóczi Anna, Detáry Attila és Fekete László. Köszönjük nekik. Az erdélyi, felvidéki, horvátországi, délvidéki, szarajevói s az anyaországi magyar civil vezetők igen szép élményekkel tértek haza a morvaberényi útjukról.

Dániel Erzsébet, Felvidek.ma

2012.11.21.

Od 15. do 18. 11.2012.godine

XI susreti Civilne akademije

Ovaj put Civilna Akademija je susret održala u Brnu, Češka, Moravska oblast. Civilna Akademija skuplja Mađare iz Karpatskog područja. Članovi HUM-a su pozvani na susret i krenuli su u sastavu Pašić-Juhász Éva, Muratović Irma i Vég Zoltán.

graničnih pregleda. U autobusu dobivamo informacije da Česi nisu u euro- zoni, što znači da se moraju tražiti mjenjačnice.

No naši dragi domaćini na čelu sa simpatičnom Monikom su se pobrinuli, da ne budemo ni gladni, ni žedni i da bespotrebno ne trošimo svoje novce. Po dolasku u hotel smještamo se i odlazimo na večeru. Tu se nalazimo sa našim domaćinima koji o nama vode brigu, upoznaju sa programom. To sve ide uz becherovku, koja je tradicionalno piće i služi za odvezivanje jezika, za dobrodošlicu. Dobar je meni, i naravno, neizbježno pivo. Tek sad dolazi ono najvažnije: razmjene informacija- ko je šta uradio u periodu od godinu dana. Može se tu i koja pametna reći, ne samo o radu već i nešto privatno. Tek sad dolazi do interesantnih događaja: odlazimo u sobe i pripremamo se za spavanje. Čeka vas trokrevetna soba u kojoj je francuski ležaj plus pomoćni. Kad smo i to prebrodili dolazi još zanimljivosti: neko hrče, drugi priča, pa još ponešto... Ujutro doručak, razgovor o protekloj noći: neko podbuo od nespavanja, traži novo društvo za spavanje.

Odlazimo u prostorije naših domaćina, uzgred rečeno nalaze se u centru grada, zajedno sa Grcima, Makedoncima. Svečano otvaranje, prigodni govori, muzika, pivo. Pješke odlazimo do Špilberg tvrđave koju

posjećujemo. Idemo u zatvor, da osjetimo kako je to tamo, polažemo vjenac u spomen mađarskih jakobinaca. Preporuka za one koji idu u novembru tamo, da

se dobro obuku i ponesu kape, vani duva, unutra hladno. Poslije toga dolazi topli ručak i naravno pivo! Imamo sreću i možemo posjetiti pivnicu „Starobrna“. Gledamo kako se proizvodi pivo, ali ga tu ne možemo probati, no to ćemo nadoknaditi za vrijeme večere. Prije večere idemo u prostorije Udruženja gdje se srećemo sa predstavnicima Mađara u Češkoj, razmjena mišljenja. Večera. Razgovori o danu koji je iza nas. Počinje pjevanje pjesama, vadi se piće iz štekova ...

Sljedeći dan, ustajanje, razmjena iskustava o provedenoj noći, doručak, šetnja po starom gradu. Naši domaćini su se svojski potrudili da nam što više toga pokažu, upoznaju sa historijom. Jedina primjedba za sve dane je da se puno pješači. Konačno ulazimo u autobus, ali kao i uvijek, zbog nekih koji vole kupovati, kasnimo sa polaskom. Krećemo za Slavkov, gdje se odigrala bitka za Brno. Tu bitku kod Austrelca je izgubio Napoleon i opet se o njemu više govori od onih koji su državu odbranili. U dvorcu ručamo pačetinu. Vraćamo se u prostorije Udruženja, iznenađenje: narodni plesovi Mađara. Predavanja: istorijska povezanost Čeha i

Mađara, nagrada Lehel László, upoznavanja sa Csere Jánosom, Közművelődési Egyesület, šta vojvođanski Mađari očekuju od pomoći iz Mađarske. Dešava se nešto neuobičajeo: prisustvujemo krštenju naše članice srednjih godina iz Hrvatske.

Imali smo i tu čast, da su nam provalili u autobus: nekima su odnijeli poklone koje bi oni uručili svojim. Na večeru idemo tramvajem. Umorni, neki razočarani prisustvuju večeri u išekivanju policijskog izvještaja. Šteta nije velika, pa pjevamo mađarske pjesme koje nismo uspjeli otpjevati protekle večeri i noći.

Ustajanje, doručak, opraštanje od domaćina sa porukom vidimo se i iduće godine ali u nekom novom gradu, državi. Razgovori i pjesma se nastavlja u autobusu za vrijeme povratka u Budimpeštu. Konačno dolazimo do svojih prevoznih sredstava, ali postoji žal za tim da se rastajemo.

Slika će biti mnogo, moće se vidjeti i na fb. Neki šalju na e-mail.

Mađari gdje god da su, trebaju se družiti, razmjenjivati informacije, viđati se ...

21.11.2012. Sarajevo

Zoltán Vég

UTAZÁS SZEGEDRE

Szeptember 21-én a kora reggeli órákban, jó kedvel és bizonyos izgalommal, útnak indultunk. A topolai remek kis kávéházban ittuk meg az első kávé. Így felfrissültünk, erőre kaptunk és folytattuk utazást, csak szépre gondolva és remélve a legjobbakat a kirándulásunk folyamán.

Több órás utazás után a röszi Forró Fogadóhoz értünk, ahol kedves barátnőnk Anna várt ránk. Ő tervezte ottlétünk programját. A kiváló magyar konyhaspecialitások fogyasztását követően, Szeged nevezetéseit mentünk megtekinteni.

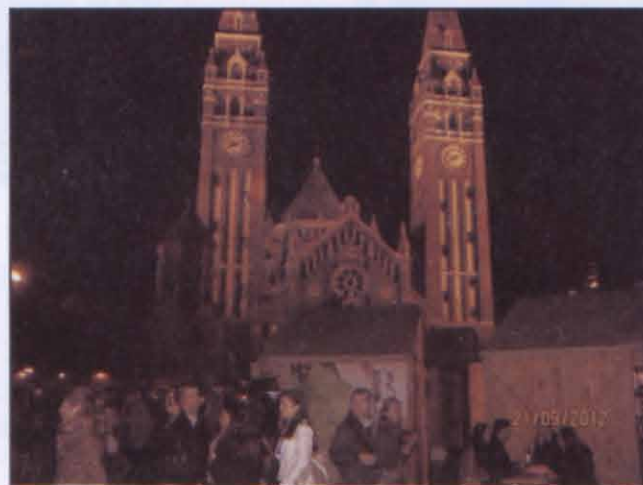
Erre a célra rendelkezésünkre állt a turisztikai kisvonat. Az időjárás is kedvünkre járt, amelyben külön élveztünk, de természetesen a látottakban is. Külön nagy benyomással vannak ránk a szobrok, amelyekből, szám szerint, van körülbelül 450. Szegedet a szobrok városának is nevezik. Gyönyörű parkok, széles, nagy, terebélyes terek, gyönyörű épületek, jelentős intézmények-ezek a város nevezetességei. A szegedi egyetem Európa 100 legjobbjai közé tartozik. Itt van még a városi színház, a katedrális, a múzeum, a szerb ortodox egyház, a zsinagóga, a Ferences kolostor, és a legősibb, 500 éves templom. A Tisza folyó túloldalán, Új Szeged helyezkedik el. A hidat amelyen

átmentünk 1883-ban építették. Ebben az új városrészben gyönyörű városrészeket láttunk, szép zöld füves felületekkel, rengeteg szép épületet és fontos intézményeket.

Ottartózkodásunk második napján megtekintettük az élelem múzeumát a PICK élelmiszergyárban. Itt állítják elő a PICK szalámit és a törött piros paprikát. Barátságos házigazdánk a gyár történelmét ismertette velünk. A kiváló szalámigyártás titkát továbbra is őrzik. A látogatás befejeztével a múzeum vendéglőjében ebéddel vendégelték meg bennünket.

Külön élvezet volt a tiszai hajózás. A part mentén rengeteg vikendházat láttunk, az átjáróhidak virágkoszorúkkal voltak kiegészítve. Láttuk az árvíz áldozatainak emlékére 1883-ban emelt szobrot is.

Az estét a DÓM téren töltöttük, ahol borkiállítás volt. Természetesen, kostolgothattuk a magyar kolbászkülönlegességeket és a szalonnát. Ezen a téren, a városi katedrális termében élvezettel hagattuk a városi filharmónija hangversenyét. Látogatást tettünk Deszken, ez a kisváros 10

kilométere van Szegedtől. Sok a szerb lakosa. Az itteni szerbek történelmét Krisztofor úr ismertette velünk.

Alkalmunk volt lakodalmi menetet is látni. A fogatos kocsin ülő párost a kislányok virágokkal dobálták meg, az útmenti nézőközönséget pedig cukorkákkal kínálhatták.

Ennek a napnak végén Irén elnökasszonyunk és nagyrabecsült barátnőnk Anna bőséges vacsorával kedveskedtek, étellel, édességekkel, kitűnő magyar borral és pálinkával. Elégedettek voltunk, daloltunk, táncoltunk a késő éjjeli órákig.

Másnap, míg hazafelé utaztunk, egymásnak izgatottan meseltük a szegedi élményeinket.

Ezúttal mondunk köszönetet ennek a gyönyörű utazás szervezőinek, a Magyar Szó egyesületnek, a költségek egy részének fedezéséért pedig Banja Luka városnak.

Külön köszönet Szárazné Becse Anna barátnőnknek, aki egész idő alatt velünk volt és törekedett a szervezés körül.

*Malešević Feletar Katarina
Milivojević Irén*

Fordította: Kovács Ferenc

Članovi udruženja Magyar Szó i njihovi gosti bili su na nezaboravnom izletu Putovanje u Segedin

Na put smo krenuli 21-vog septembra rano ujutro, uzbuđeni i dobro raspoloženi. Prvu jutarnju kafu smo popili u Topoli, u prelijepom kafe restoranu. Okrijepljeni i osvježeni, nastavili smo put, razmišljajući o svemu lijepom što nas očekuje na ovom putovanju.

Nakon višesatne vožnje, stigli smo u Röszi-Forró Fogadó (Reske, Foro fogadó → Vrući restoran, motel), gdje nas je dočekala naša draga prijateljica Ana, koja nam je organizovala smještaj na jednom posjedu u ovom mjestu. Poslije odličnog ručka u restoranu sa bogatim izborom mađarskih specijaliteta, krenuli smo u obilazak Segedina.

Sjeli smo u mali voz koji nas je vodio na najznačajnija mjesta u gradu. Vrijeme je bilo krasno, a mi smo uživali u razgledanju. Grad se nalazi u središnjem dijelu Panonske nizije, na ušću rijeke Mure u Tisu. Predstavlja regionalni centar jugoistočnog dijela zemlje i glavni je grad okruga Csongrád (Čongrad). Po veličini je četvrti grad u Mađarskoj sa 200.000 stanovnika. Grad je poznat po segedinskim papučama, paprici, ribljoj čorbi, salami... Posebno se ističu kipovi kojih ima oko 450, zbog čega se Segedin naziva „gradom kipova“.

Preljepi parkovi, veliki trgovi, prekrasne zgrade i važne ustanove, obilježja su ovoga grada. Segedinski Univerzitet spada među 100 najboljih u Evropi. Tu su još gradsko pozorište, katedrala, muzej, srpska pravoslavna crkva, sinagoga, kao i franjevački samostan i crkva- najstarije građevine, oko 500 godina.

Sa druge strane Tise, nalazi se Novi Segedin. Most preko kog smo prešli, sagrađen je još 1883 godine. U tom novom dijelu grada smo vidjeli lijepe zelene površine i mnogo zgrada kao i važnih institucija.

Drugi dan smo posjetili „Muzej hrane“, gdje proizvode „PIK“ salamu i tucanu crvenu papriku. Domaćini, koji su nas ljubazno primili, su nam govorili o istorijatu fabrike. Prava receptura za proizvodnju daleko poznate salame se i dan danas čuva u tajnosti. Nakon razgledanja i degustacije, slijedio je ručak u restoranu muzeja.

Poseban doživljaj je bila vožnja brodom po Tisi. Duž obale su prekrasne vikendice, na Tisi mostovi ukrašeni cvijećem, a vidjeli smo i spomenik podignut žrtvama poplave iz 1883 godine.

Naveče smo bili na trgu Dóm, gdje se održavao festival vina. Imali smo priliku da degustiramo poznata mađarska vina, uz neizbježne mađarske specijalitete, kobasice, krvavice i slaninu.

U Gradskoj katedrali na tom trgu, smo prisustvovali nezaboravnom koncertu segedinske gradske filharmonije.

Posjetili smo i Deszk (Desk), malo mjesto udaljeno 10 km od Segedina, gdje živi dosta srpskog stanovništva. Domaćin, gospodin Kristofor nam je ispričao o istorijatu Srba na ovom prostoru. Imali smo priliku da vidimo povorku svatova sa mladom i mladoženjom u kočijama. Djevojčice su bacale latice cvijeća ispred njih i dijelile bombone usputnim gledaocima.

Za kraj dana naša predsjednica Irena i velika prijateljica Ana su nam organizovale obilnu večeru sa raznim specijalitetima uz divnu mađarsku muziku, dobru domaću rakiju, vino i kolače. Bili smo prezadovoljni, pjevalo se i plesalo do kasno u noć.

Sutradan smo u povratku sređivali utiske i prepričavali o prethodnim događajima.

Ovom prilikom se zahvaljujemo organizatorima ovog prelijepog putovanja, udruženju Magyar Szó i administrativnoj službi grada Banjaluka koja je snosila dio troškova. Takođe se zahvaljujemo i našoj dragoj prijateljici Szárazné Becse Anni, koja je sve vrijeme bila sa nama i koja se mnogo trudila oko nas.

Folytatjuk cikksorozatunkat azokról az ismert magyarokról, akiknek életében, munkásságában Bosznia-Hercegovina jelentősebb szerepet játszott, vagy akik valamilyen nyomot hagytak Bosznia-Hercegovina történelmében. Kállay Béni diplomata, politikus és történész után Tömörkény Istvánt szeretnénk ezzel a rövid írással bemutatni. Tömörkény István (született *Steingassner István*, Cegléd, 1866. december 21.–Szeged, 1917. április 24.) egy személyben író, újságíró, néprajzkutató, régész, múzeum- és könyvtárigazgató volt. Mint bosznia-hercegovinai vonatkozást munkásságában és életében a balkáni katonáskodást és ennek nagy hatását kell megemlíteni.

Tömörkény István magyar író és régész osztrák–magyar katona volt Boszniában

Sváb családban született. Születésekor apja ceglédi vendéglős volt. Tömörkény tanulmányait a szegedi piaristáknál kezdte, majd három évig a makói református gimnáziumban tanult. Tizenhat éves korában azon-

ban abba kellett hagyni tanulmányait, mert a család tönkrement. Patikusinasnak szegődött, hogy el tudja magát tartani. 1886-ig gyógyszerész volt (akkoriban ehhez nem kellett diploma), ez a pálya azonban nem elégítette ki igényeit. Rokoni segítséggel a Szegedi Híradóhoz szegődött újságírónak. Ekkor változtatta vezetéknévét Tömörkényre, a dualizmus kori Magyarországon ugyanis a közéletben idegen néven nem lehetett részt venni. Bár az újságírás nem nyújtott biztos polgári megélhetést, alkalmas volt Tömörkény írói tehetségének kibontakozására.

**A volt sarajevói keskenyvágányú
vasútállomás**

1888 őszen vonult be a császári és királyi 46. gyalogezred szegedi kaszárnyájába. Innen indult el a zászlóalj októberben Szarajevóig vasúton, onnan pedig tíznapi menetelés után állomáshelyére, a Szandzsákban lévő prijepoljei barakktáborba. Erről a táborhelyről kezdte el küldeni rendszeres irodalmi tudósításait a Szegedi Naplónak a boszniai és a szandzsáki katonaéletről, s ettől kezdve egész írói pályáját végigkísérik katonaéletének remekbe szabott megörökítései. Két évet a bosnyák–török határon szolgált (1888–1889), bizonyára itt tanult meg szerbül. Egy évet Bécsben szolgált (1890–1891), a családból hozott dialektális német nyelvismerete mellett ott megtanulta a német irodalmi nyelvet is. Közkatonaként kezdte, és őrmesterként szerelt le. Katonatársainak, a Szeged-vidéki paraszt fiataloknak a megismerése átalakította addigi társadalmi tapasztalatait.

A leszerelés után Szegeden elszegődött újságírónak, a Szegedi Híradónál jóval frissebb szellemiségű Szegedi Naplóhoz. 1899-ben remélte, hogy őt nevezik ki főszerkesztőnek, de nem így történt. A szegedi tudós főrabbi, Löw Immanuel javaslatára tisztviselő lett a Somogyi Könyvtár és Városi Múzeum intézményében, amely akkor már az 1896-ban felépített eklektikus stílusú szegedi Kultúrpalotában volt.

A szegedi Kultúrpalota (múzeum és könyvtár)

Tömörkény itt Reizner János (1847–1904) könyvtár- és múzeumigazgató mellé került mindenes munkatársnak. Reizner mellett sajátította el a könyvtári és múzeumi teendőket. Halála után (1904-ben) Tömörkény István lett a könyvtár és a múzeum igazgatója, és maradt is haláláig.

Óriási munka volt jóformán másodmagával, Móra Ferencsel (az íróval, aki abban az időben szintén a szegedi Városi Múzeumban dolgozott) együtt Somogyi Károly esztergomi kanonok 40 000 kötetes könyvtárát gyarapítani és katalogizálni. Az olvasókkal is foglalkozniuk kellett, s emellett a muzeológia valamennyi terén gyűjtöttek, rendszereztek; numizmatikával, természetrajzzal, régészettel, helytörténettel, képzőművészettel stb. foglalkoztak.

Tömörkény szobra a szegedi gimnázium előtt

Tömörkény munkásságát radikális és következetes ideológiamentesség jellemzi, az irodalomban a naturalizmus eszközeivel dolgozik, az általa kiválasztott világ embereit életmódjuk, gondolkodásuk, nyelvük egységében ábrázolja, kis történetek, esetrajzok, alkalmi észleletek végtelen sorában. Miközben Tömörkény üdvözölte a modernitást, ugyanettől az erkölcsi értékek sérülését féltette, joggal. Nem volt öncélú irodalmi munkássága és néprajzi gyűjtése, a korabeli Szeged lényegét ragadta meg, megmutatta azokat az embereket, akiknek hátán épült a palotás város. Sokat idézték, adták ki újra és újra műveit, de megérteni kevesen értették meg, a kortárs irodalomkritika csak fanyalgott, a mértékadó sajtó elsősorban humoros írásokat várt tőle, az akadémiai kritika felrótta részletrajzainak „terjengősségét” és túlzott néprajziasságát. Mégis boszniai-szandzsáki katonáskodása idején alakult ki egyéni ízű művészete, amelynek humanizmusa nem csupán a Lim völgyében és a folyót átívelő öreg hídon szolgáló alföldi magyar bakák sorsára terjedt ki, hanem a számos helyi motívumot, török, bosnyák és albán figurákat is nagy rokonszenvvel ábrázolt. Előadó-művészetét ezek a boszniai élmények leírása emelte a magyar novellairodalom egyik legnagyobb mesterei közé. Boszniai katonanovelláit külön gyűjteményes kötetben **Katona a kötélén** címmel adták ki.

*

Tömörkény István 1917 április 24-én halt meg, néhány napi betegeskedés után. Közel húsz elbeszéléskötettel ajándékozta meg a magyar irodalmat.

Összeállította: **Tóth Bojnik László**

Nastavljamo seriju članaka o onim poznatim Mađarima, kojima je u životu i radu Bosna i Hercegovina odigrala značajniju ulogu ili su oni sami ostavili nekog traga u toku istorije ove naše nove domovine. Nakon Kallay Bénia (Kalai Beni) diplomate, povjesničara i političara želimo predstaviti Tömörkény Istvána (Temerkenj Istvan) u ovom kratkom članku. Tömörkény István (rođen kao Steingassner István u Ceglédu (Cegled), 21. decembar 1866.godine –umro u Segedinu, 24. aprila 1917.godine), bio je mađarski pisac, novinar, etnograf, arheolog, muzejski i bibliotekarski ravnatelj. Bosansko-hercegovački aspekt u njegovom životu i stvaralaštvu su balkanske vojne službe.

István Tömörkény

mađarski pisac i arheolog, bio je austro-ugarski vojnik u Bosni i Hercegovini

Mladi István Tömörkény sa suprugom

Rodio se u porodici švabskog porijekla. Otac je bio ugostitelj u Ceglédu. Tömörkény je studije u Segedinu započeo kod pijarista a zatim gotovo tri godine pohađao reformatsku gimnaziju u Makóu (Mako). Međutim, u dobi od 16 godina, morao je napustiti gimnaziju zbog finansijskog kraha svoje porodice. Počeo je raditi kao apotekarski šegrt, da bi mogao preživeti. Do 1886. godine je bio apotekar (u to vrijeme nije za to bila potrebna diploma), sa ovim pozivom međutim nije bio zadovoljan. Uz pomoć rodbine zaposlio se u novine Szegedi Híradó (Segedi Hirado=Segedinske Vijesti) kao novinar. Tada je promjenio svoje prezime u Tömörkény. U Mađarskoj, za vrijeme dualizma, sa stranim prezimenom se nije moglo učestvovati u javnom životu. Iako novinarstvo nije bilo pouzdani izvor prihoda za život, Tömörkényu je omogućilo ispoljavanje talenta za pisanje. U jesen 1888. godine mobilisan je u carsku i kraljevsku 46. pješačku pukovnicu sa sjedištem u Segedinskoj kasarni. U oktobru njegov bataljon je vozom otputovao u Sarajevo, a zatim sa stanice, nakon deset dana hodanja, stigli su na odredište, u vojne barake u Prijepolju, u Sandžaku. Iz ovog vojnog kampa počeo je slati redovno izvještaje

u književni časopis Szegedi Napló (Segedi Naplo=Segedinski dnevnik) o bosansko - sandžačkom vojničkom životu i od tada cijelu njegovu književnu karijeru prate ovi izvanredno opisivani trenuci vojničkog živa. Dvije godine je služio na bosansko-turskoj granici (1888-1889), kada je vjerovatno naučio srpski jezik. Služio je godinu dana i u Beču (1890-1891). Pored njemačkog djalekta iz porodice u Beču naučio je i njemački književni jezik. Počeo je kao vojnik a demobilisan je bio kao narednik. Upoznavanje sa vojnicima, mladima sa ruralnih područja okoline Segedina, je bitno transformiralo njegovo prethodno društveno iskustvo.

Prijepolje, stari dio grada

Nakon demobilisanja ponovo je postao novinar u Segedinu, u Szegedi Naplóu. Ove novine su bile svježijeg duha od Szegedi Híradóa. 1899.godine se nadao, da će ga imenovati za glavnog urednika, ali nisu. Na prijedlog jednog naučnika, glavnog rabina Segedina, Immanuel Löwa (Immanuel Lev) postao je službenik

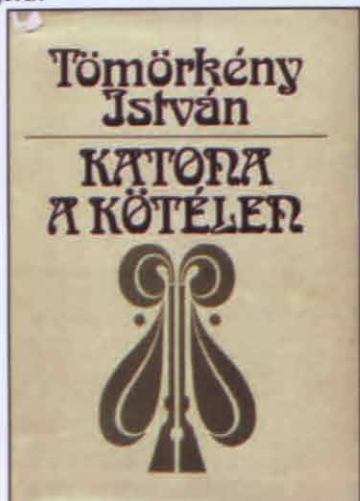
Somogyi (Šomođi) biblioteke i Gradskog muzeja. Ova kombinovana ustanova

Tömörkény sa svojom djecom

već je do tada bila smještena u Palači kulture, sagrađena u eklektičnom stilu 1896. godine. Postao je saradnik „za sve“ Reizner Jánosu (Rajzner Janoš, 1847-1904), direktoru Biblioteke i Gradskog muzeja. Pored Reiznera je naučio poslove u knjižnici i muzeju. Nakon smrti Reiznera 1904-e, on je postavljen za direktora biblioteke i muzeja i ove dužnosti obavljao je sve do 1917.godine.

Ogroman je posao bio, gotovo samo sa Móra Ferencem (Mora Ferenc, pisac, koji je u to vrijeme isto radio u Gradskom muzeju Segedina), biblioteku od 40.000 naslova Somogyi Károlya (Šomođi Karolj), Esztergomskog (Estergom) kanona, dalje bogatiti, katalogizirati, dijeliti čitateljima i istovremeno sa svih područja muzeološke nauke predmete i artefakte prikupljati, organizirati, klasificirati, pripremati za izložbe, itd.

Novele iz Bosne i Sandžaka

Tömörkényevo djelo karakterizira radikalno i dosljedno odsustvo ideologije, u književnim djelima koristi naturalizam, odabrane ljude iz svijeta prikazuje u jedinstvu njihovog načina života, razmišljanja, jezika, preko beskrajnog niza malih priča, kratkih crta događaja, slučajnih percepcija. Iako je Tömörkény pozdravljao modernost, istovremeno sa pravom se bojavao da će modernost ugroziti postojeće moralne vrijednosti. U svom književnom radu i etnografskim zbirkama, uspio je prikazati savremeni bit Segedina, on je pokazao ljude, koji su gradnju palača Segedina iznosili na svojim leđima. Mnogo su ga citirali, objavljena su nanovo i nanovo njegova djela, ali malo ko ga je razumio. Savremena književna kritika malo ili nimalo nije ga podržavala, standardni mediji uglavnom očekivali su od njega duhovita djela, akademski kritičari kritizirali su detaljna opisivanja, "rječitost" i pretjerani folklorizam. Za vrijeme vojne službe u Bosni i Sandžaku nastalo je njegov osobeni umjetnički izraz, a njegov humanizam nije se ograničio samo na sudbinu starih vojnika iz mađarske Nizije, koji su služili u dolini rijeke Lim i na starom mostu, nego se usmjerio i na bezbroj lokalnih motiva, sa velikim simpatijama prikazivao je i turske, bosanske i albanske likove. Opisujući lična iskustva iz Bosne izjednačio je svoju umjetnost prikazivanja sa najvećim majstorima priče u mađarskoj književnosti.

Bosnske vojničke priče objavljeni su u posebnoj knjizi „Katona a kötélén“ (Vojnik na konopu).

*

Tömörkény István je umro, nakon kratke bolesti, 4. aprila 1917.godine.

Gotovo sa 20 knjiga novela je darovao mađarsku književnost.

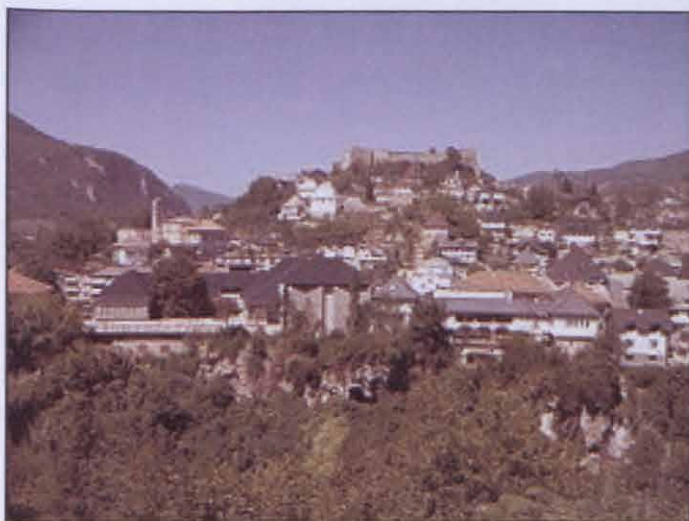
Pripremio: László Tóth Bojnik

Prevela: Nevenka Tóth Bojnik

Bosansko-hercegovački Mađari

Mađari, koji i danas govore svoj maternji jezik u Bosni i Hercegovini, većinom su došli iz Vojvodine, nakon formiranja Jugoslavije (1920. godine), odnosno u većem broju nakon II svjetskog rata.

Bosna i Hercegovina i Mađarska imaju kontakte još od početka XII vijeka. Kontakti između spomenutih država do konačnog pada Jajačke tvrđave u turske ruke (1527. godine) bili su vrlo značajni za istoriju Bosne. Brakovi između članova vladajućih dinastija, osvajačka politika mađarskih kraljeva, odnosno krstaški ratni pohodi protiv bogumila, a kasnije i ratovi koji su isti vodili na teritoriji Bosne u cilju zaustavljanja turske najezde, dokazuju izuzetno značajne kontakte između dvije države do sredine XVI. vijeka. Konačno, na većem dijelu Bosne lokalni feudalci bili su, sa dužim ili kraćim prekidima, vazalski podređeni ugarskom (mađarskom) kralju. Uticaj Ugarske na sjeveru Bosne praktično nije ni prekinut sve do turskih osvajanja. Sigurno, da je u tim vremenima ostalo u Bosni dosta mađarskih vojnika, bez obzira, što u tadašnjim vojskama možda samo manji broj vojnika bio mađarske nacionalnosti. Naravno u toku vjekova ovi vojnici, ako su i ostali u Bosni, asimilirani su od strane ovdašnjih slavenskih naroda.

*Újlaky Miklósa
(Ujlaki Mikloš)
postavio je
Matija Korvin za
kralja sjevernjih
dijelova Bosne
(od 1471 do
1477)*

Nadgrobnni
spomenik Újlaky
Miklósa

Jajce

Mađarsko-bosanski kontakti su prekinuti za vrijeme turske vladavine, a oživjeli su kasnije u okviru Habzburške monarhije i to zbog ratova protiv Osmanlija. 23. oktobra 1697. godine austrijska vojska, sa vojskovođom Jenő Szavoyaiem (Jene Savojai) je osvojila (nažalost i opljačkala) Sarajevo. U austrijskoj vojsci bio je i značajan broj mađarskih vojnika i oficira.

Dakle, u srednjem vijeku mađarsko-bosanske kontakte karakteriziralo je neprekidno ratovanje. Ne zna se dovoljno o značaju starog trgovačkog puta iz Dubrovnika preko Tuzle (rudnici soli), kasnije i Sarajeva (drugi grad po veličini Balkana u XVII vijeku) za Kraljevinu Mađarsku. O velikoj trgovini u srednjem vijeku između dvije zemlje sigurno se ne može govoriti, pošto proizvodnja dobara nije bila naročito razvijena na ovim prostorima, a značajniji zapadni trgovački putevi Evrope zaobilazili su i Bosnu, pa i Mađarsku.

Austro-Ugarska je 1878. godine okupirala Bosnu i Hercegovinu. Krenula je izgradnja željeznice, otvaranje rudnika, izvoz ruda, uglja i drvene građe, jednom rječju eksploatacija prirodnih resursa Bosne. U tim vremenima velika je bila potražnja za stručnim radnicima kao i za činovnicima, koji su znali govoriti i pisati njemački. Sa druge strane, neki krajevi Bosne ostali su bez stanovništva, jer nakon okupacije pretežni dio turskog naroda, pa i dosta Bošnjaka, iselilo se iz zemlje. Armija nezaposlenih stručnih radnika, rudara, drvosječa i činovnika, kao i siromašnih seljaka preselila se u Bosnu sa svih teritorija Monarhije. Tako pored Ukrajinaca (Galicija), Čeha, Slovaka, Austrijanaca i dosta Mađara je dospjelo u Bosnu. Ovdašnji građani su duhovito došljake nazvali „kuferašima“. Ova imigracija je ostavila etničkog traga do današnjih dana. Primjera radi, ukrajinska i češka manjina u Bosni od tih pristiglih vodi porijeklo. Kod Mađara ostali su, doslovce, samo tragovi od ove imigracije. Razloga ima više, a osnovno je možda to, što dolazak Mađara nije bio organizovan zbog naseljavanja određene teritorije, tako da razbacani po Bosni kasnije su brzo bili i asimilirani od strane ovdašnjih naroda. Mnogi Mađari su u toku

ili neposredno poslije I svjetskog rata napustili Bosnu. O tada brojnijoj mađarskoj manjini svjedoče samo prezimena na nadgrobnim spomenicima u starim grobljima većih gradova, pa i arhivski podaci, po kojima 1921.godine od 1 890 440 stanovnika tadašnje Bosne i Hercegovine 2 577 građana bilo je mađarske nacionalnosti. Imajući u vidu, da je Monarhija izgubila rat i već se tada raspala, logično je pretpostaviti, da su Mađari većinom napustili Bosnu i da su bili prije I svjetskog rata kudi-kamo brojniji.

Kállay Benjamin

Svakako za vrijeme Austro-Ugarske državne, političke, kulturne i privredne veze Mađarske i Bosne i Hercegovine bile su ponovo vrlo jake. Treba svakako spomenuti, da po Austro-ugarskoj nagodbi funkcija Upravitelja Bosne i Hercegovine pripala je Mađarskoj (Kállay Benjamin /Kalai Benjamin/ i Burián István /Burian Ištvan/).

Nakon I svjetskog rata oformljena je Jugoslavija, a sastavni dijelovi ove nove države postali su i Bosna i Hercegovina kao i Vojvodina, koja je (u granicama Srbije) imala značajan broj pripadnika mađarske nacionalne manjine (po popisu stanovništva iz 1921.godine oko 450.000). Odmah poslije I, a još više nakon II svjetskog rata, ovog puta iz Vojvodine, pristigao je u Bosnu veći broj Mađara. Krenuo je u Bosni i Hercegovini brzi razvoj industrije i rudarstva i opet se javila potreba za stručnim radnicima. Mnogi Mađari iz vojske, nakon završetka aktivne službe, ostali su u Bosni sa svojim porodicama. Slično se desilo i sa

brojnom vojvođanskom omladinom, koja je nakon završetka studija ostala u Bosni i tu zasnovala porodice. Po popisu stanovništva u Bosni i Hercegovini iz 1991. godine 893 građana se izjasnilo po nacionalnosti kao Mađar. Sigurno je bilo više Mađara, imajući u vidu, da u ono vrijeme popularno je bilo izjasniti se kao Jugosloven, naročito u tzv. miješanim brakovima.

U toku i poslije ovog zadnjeg rata na jugoslavenskim prostorima još jedan značajniji broj ovdašnjih Mađara je napustio Bosnu i Hercegovinu. Preostali Mađari su raštrkani po gradovima na teritoriji cijele zamlje. Radom u dva mađarska udruženja (Magyar Szó u Banja Luci i HUM u Sarajevu) pokušavaju usporiti asimilaciju u ovdašnje slavenske narode.

Mađari su danas i zvanično nacionalna manjina u Bosni i Hercegovini.

*

Jedna od rijetkih međunarodnih željezničkih linija: Brzi voz Sarajevo-Budimpešta na stanici u Sarajevu

Od početka 1996.godine za obezbjeđenje implementacije Daytonskog (Dejton) mirovnog ugovora u okviru IFOR-a, SFOR-a odnosno EUFOR-a vrlo značajna inženjerska vojna jedinica boravi iz Republike Mađarske u Bosni i Hercegovini. Obavili su 360 inženjerskih zadataka (popravki i izgradnje u ratu porušenih mostova, pruga i puteva), i tako su doprinjeli daljnjem razvoju dobrih odnosa između Bosne i Hercegovine i Mađarske.

Bosna i Hercegovina i Mađarska Republika od decembra 1992. godine imaju diplomatske odnose.

**Sastavio: László Tóth Bojnik
Prevela: Nevenka Tóth Bojnik**

A magyar néptánc estje

A sikeres magyar nyelvtanfolyam után a banja lukai „Magyar Szó” egyesület nem állt meg a programok megvalósításával. A 2011-es év elején megszületett terv, mely a „Magyar néptánc estje” címmel futott, december 10-én sikeresen meg is valósult.

A banjalukai közönség, majd két órás műsorban élvezhette a néptáncokat és népdalénekeket. A kivitelezést két színvonalas táncsoport vállalta, a pélmonostori Magyar Kultúregyesület Talicska néptáncgyűjtése és a nagybecskereki Petőfi Magyar Művelődési Egyesület Sarkantyú náptáncsoportja. Népdalokkal díszesebbé tették az estet a nagybecskereki Pintyőke leánykórus, a pélmonostori Kalapos zenekar és szólistájuk Tomašić-Deák Korina. Nyolc-nyolc produkciót mutatott be a két vendégegyesület, szinte a Kárpát-medence minden területéről. A műsor közös dél-alföldi táncsal fejeződött, melyet a táncosok a színpadon rögtönöztek a közönséggel együtt, így a jelenlevők is belekóstolhattak a magyar néptánc ritmusaiba. A műsor összeállítását és zökkenőmentes folyamatát Gorjánác Tímea és Szőke Árpád irányították. Velük karöltve az est szervezésében és lebonyolításában kivették részüket Félegyházi Csaba a szarajevói Magyar Nagykövetség képviselője és Milivojević Irén a „Magyar Szó” egyesület elnöke.

Ezt a közös projektumot, melyet a szarajevói Nagykövetség és a banjalukai Magyar Szó szervezett, a Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma támogatta. E három ország magyarságát összekötő est sikeres, magas színvonalú volt és ez a tény továbbra is kötelezi a szoros együttműködésre a magyar kisebbségeket....

Szőke Árpád

Veče mađarskog folklora

Nakon uspešnog projekta „Učimo mađarski”, udruženje Mađara „Magyar Szó” iz Banja Luke, nije odustalo od daljeg ostvarivanja značajnih programa. Početkom 2011 godine rodila se ideja o programu pod nazivom „Veče mađarskog folklora”, koja je 10. decembra i uspešno realizovana.

Banjalučani su mogli uživati u skoro dva sata neprekidnog programa narodnih igara i izvornih pesama, koje su izvodila dva vrhunska folklorna ansambla „Taliciska” (Talička), članovi mađarskog kulturnog društva iz Belog Manastira i „Sarkantyú”(Šarkanću), članovi mađarskog kulturnog društva „Petőfi”(Petefi) iz Zrenjanina. Veče je narodnim izvornim pesmama ukrašavala devojačka grupa „Pintyőke”(Pinćeke) iz Zrenjanina, narodni orkestar „Kalapos” (Kalapoš) iz Belog Manastira i solistkinja Korina Tomašić-Deak. Gostujuća društva su izvela po osam programskih tačaka, koja su obuhvatala u celosti narodne igre i pesme skoro cele Potkarpatske nizije. Finale večeri je bila zajednička produkcija, gde su folkloristi izveli igre iz južnih krajeva Panonske nizije, improvizirajući, zajedno sa prisutnim gledaocima, među kojima su neki prvi put okusili ritam mađarskog folklora i muzike.

Program su sastavili i o njenom nesmetanom toku brinuli Timea Gorjanac i Árpád Szőke (Arpad Seke). Sa njima zajedno, u organizaciji su učestvovali i Čaba Feledhazi ataše sarajevske ambasade Republike Mađarske i Milivojević Irena, predsednica Udruženja Mađara „Magyar Szó” iz Banja Luke.

Pokrovitelj ovog zajedničkog projekta, u organizaciji mađarske ambasade u Sarajevu i udruženja Mađara u Banja Luci, bilo je Ministarstvo vanjskih poslova Republike Mađarske.

Ovo veče, koje je povezalo mađarske manjine tri države, dostiglo je visoku ocenu i to na zavidnom nivou, što u narednom periodu ukazuje na još jaču kulturnu saradnju istih, radi negovanja narodnih igara, pesama, kao i svog identiteta....

Árpád Szőke

Burek na bosansko-mađarski način

Bila je subota u novembru, davne 80-deset i neke godine. Kako je burek bio omiljeno jelo cijele porodice, odlučila sam da za ručak napravim tu slasnu pitu. Zamijesila sam tijesto za jufke i pripremila meso sa lukom i začinima.

Nekako spontano smo suprug i ja započeli priču o danas stvarno više se ne sjećam čemu? Riječ, po riječ, odjednom smo počeli raspravljati i ubjeđivati jedno drugo, ko je u pravu? Povala se cijela polemika i mi se malte ne, iz čista mira posvađamo. Ljuta ja, ljut on! Uh, ali ja sam ljuća, jer on nije u pravu!

E, pa nećeš, mislim se u sebi, pojesti burek. Odlučim, da sve ostavim i odem preko vikenda kod sestre u Banjaluku.

Obučem neki kostim i krenem. Na suprugovo pitanje : "Gde ćeš i šta je sa burekom?", ljutito sam odgovorila nešto i izašla.

Žurnim koracima sam krenula prema stanici. Onako napaprena nisam odmah ni primijetila, da duva hladan sjeverac. Skoro sam stigla do stanice, kada sam počela obraćati pažnju na sivo nebo i šibanje vjetra. Osjetila sam hladnoću od glave do pete. Pomislila sam na topao stan i miris bureka. U sekundi sam donijela odluku: vraćam se i gotovo! Tako je i bilo, brža od stanice, nego od zgrade.

Kad sam otvorila vrata stana, ugodno me zapahnula toplina, pomiješana sa miomirisima mase za burek. Još ugodniji mi je bio prizor u kuhinji. Moj suprug je nastavio tamo, gdje sam ja stala. Razvijao je jufke. Jednu je već bio smotao i stavio u pleh. Nespretno je položio, pa je izgledala kao visibaba. Na drugoj, koja mu je još visila na oklagiji, bilo je sto rupa različitog oblika i veličina. Tek brašno, na sve strane. Ne zna se da li ga je više bilo na njemu, na stolu ili pored stola.

Bio je ugodno iznenađen kad me je vidio. „Vratila si se“, izustio je kroz osmijeh. „Zaboravila sam, da Ljilja nije danas kod kuće, pa sam došla nazad!“. Slagala sam, a da nisam ni trepnula. Sretna što sam u toplom stanu, presvukla sam se i dovršila naš zajednički burek.

Pojeli smo ga u slast!

Nevenka Tot Bojnik

Fehér Illés (rövid töredék a készülő könyvből):
Néhány almával kapcsolatos hagyomány – hiedelem és a „tiltott gyümölcs”

Felesleges értékelés helyett, mellőzve az ékes jelzők használatát, fogalmazzunk egyszerűen: együtt élünk a gyümölcsökkel, létünk meghatározó elemei. Nem csak táplálékként. Áthatják tudatunkat, gondolatainkat formálják, szokásainkat módosítják. Vagy mi, hozzásimulva a természet adta bőséghez és ínséghez, alakítjuk ki hitünket, szokásainkat, előítéleteinket? Mert a gyümölcs táplál és kábít, életet ad és halált oszt, megnyugvást hoz és átkot szór ránk, jelképe...

Az egyik legtöbbet említett gyümölcs az alma – mit is tudunk róla?

Az alma a középkor misztikusai szerint a beavatottak jelvénye, a megismerés eszközeként a halhatatlanság lehetőségét is magában rejti. Honnan is ered?

A Heraklesz által megszerzett Heszperiszek almái a halhatatlanság ajándékát adták. A három alakban megjelenő Hold - istennő nyújtotta át Parisz-nak az almát, hogy ezzel az útlevéllal juthasson el Elüszion mezőire, azaz halhatatlanná váljék.

A germán istenek is egy aranyalmának köszönhatték halhatatlanságukat.

Magyar, orosz és a szerb uralkodók országalmái

Az aranyalma a mindenhatóságra, az országalma az országra kiterjedő hatalomnak a felségjelvénye. Gömbje, mint tökéletes forma, a hatalom tökéletességére utal. A felső és alsó félgömb, melyet egy öv választ el, a szellemi és anyagi harmónia egységére, az isteni és a földi hatalom elválaszthatatlanságára utal. Először csak a római császárok méltóságjelvénye volt, a kereszttel ellátott gömb a

Német - római Birodalom uralkodójának felségjelvénye lett.

A magyar országalma is a koronázási jelvények egyike, mely a király hadúri méltóságát jelképezte, István I. király óta van használatban. Az eredeti elveszett, a mai országalmát a 14. században az eredeti pótlására készítették.

Az almának nagy volt a szerepe a magyar népi hitvilágban is, mint a termékenység illetve szerelem jelképe. Ismeretes volt mint szerelmi ajándék, az almával való eljegyzés vagy lakodalmi díszítés.

Ma már nem tudatos az eredeti hiedelemháttér, de jellemző, hogy a jellegzetes karácsonyi és újévi ételek és szokások között jelen van az alma.

Néhány példa a sok közül:

A testi szerelem megismerésének szándékát szimbolizálja az alma, melyet (Magyarországon) a legény küld a lánynak s a válasz abból derül ki, hogy az almát felvágva vagy egészben kapja-e vissza.

A lány Luca napján elkezd enni egy almát. Luca napjától Karácsonyig minden nap az almába harap. Az utolsó falatot Karácsonyra hagyja – az utcára megy vele és az első szembejövő – vagy olyan nevű lesz a férje.

Almaöntés – szilveszteri népszokás: Vendégjáróban a fiúk egy szakajtó almát öntenek a kislányok, a legények egy vékányit a szeretőjük ölébe, majd felköszöntik a ház népét. Mezőhegyesi népszokás: Almát tesznek vizet tartalmazó edénybe vagy kútba, hogy az abból ivó ember vagy állat egészséges legyen.

A Nagytétényi Polgári Kör hagyományőrző ünnepe a SZÜRETI MULATSÁG.

Egy régebbi számban rövid beszámolót írtam a nagytétényi disznóvágásról. Most egy kora őszi ünnepről, a szüreti ünnepi rendezvényünkről számolok be. Ez a rendezvény a szereplők számát és a kíváncsi vendégsereg létszámát tekintve a legszínesebb és legnagyobb a környező települések ilyen jellegű rendezvényei között. A minden év szeptember utolsó szombatján tartott szüreti mulatság szervezése már tavasz végén elkezdődik.

Szüret

Az első és legfontosabb kérdés: mennyi pénz kellene és honnan? A kérdés első része az előző évek statisztikája alapján elég gyorsan megválaszolható. A második, hogy honnan, már több időt igényel. Lesz-e pályázati pénz, és várható-e a szponzorok és egyéni támogatók valamint az önkormányzat segítsége?

Elérkezik a nevezetes szombat és reggel 8 órakor gyülekezik az egyesület tagsága. A forgatókönyv szerint egyesek az érkező lovas kocsikat, hintókat rendezik a környező utcákban. Mások az udvarban felállított nagy sátrakat rendezik be, székeket, asztalokat helyeznek el; tálalják a pogácsát, az aprósüteményt, rendezik a büffét.

Egyik hintó elindul a csikóslányokért, a csikós fiúk is érkeznek, mindenkinek jut tennivaló.

Megérkezik a kerületi művészeti iskola zenekara, a fiatalok díszruhában, hangolva a hangszerüket, várják az indulást.

Megérkeznek lassan a csikóslányok, gyönyörű népviseletben, fonott kosaraikban kaláccsal és

italal. Érkeznek a meghívottak és már nagy a sürgés-forgás.

Pontban délben az egyesület székháza előtt megkezdődik az ünnepi megnyitó. Azért az utcán, mert az emberek nem férnének be a házba. Az utcát lezárja a rendőrség, másfelé irányítják a forgalmat erre a fél órára.

Először a Polgári Kör elnöke üdvözli az egybegyülteket, majd a polgármester mond rövid köszöntőt, a katolikus és református papok megáldják a szőlőkoronát szállító kocsit.

A meghívott vendégek ülnek a hintókba, majd a kocsikon az egyesület idős, alapító tagjai foglalnak helyet. Van díszes hordót szállító kocsi, és a kisgyerekeknek is jut egy biztonságos fogat.

Elindul a menet, elől a zenekar, majd a cigányjelmezes felvonulók, utánuk a csikóspárok, hintók, kocsik, lovasok, végül a nézőközönség. A menet két helyen megáll és tánccal szórakoztatja a lakosságot.

A menet egyik „tánchelye”

A menet két- három óra múlva érkezik vissza a közösségi házhoz. Itt mindenkit musttal és virslivel kínálnak.

A fogatok hazaindulnak. A színházteremben művészek szórakoztatják az egybegyülteket.

18 óra után elnéptelenedik a ház, csak a rendezők maradnak. Az esti bálra rendezik be a termeket.

A 20 órakor a csikóspárok nyitótáncával kezdődik és a hajnali órákig tart a mulatság.

Szárazné Becse Anna

Berba grožđa

U jednom od prethodnih brojeva napisala sam kratki prikaz o svinjokolju u Nagytétényu. Sada ću pisati o ranojesenjskoj tradicionalnoj proslavi berbe grožđa. Ova svečanost, zbog broja sudionika, a i znatizeljnih gostiju u našem mjestu, najveća je u odnosu na slične priredbe u okolini.

Organizacija ove velike priredbe, koja se održava svake godine zadnje subote u septembru, počinje već u kasno proljeće. Prvo i najvažnije pitanje: Koliko novca treba i odakle ga nabaviti? Odgovor na prvi dio pitanja dovoljno brzo daje iskustvo iz prethodnih godina, a drugi dio, odakle nabaviti, već se mnogo duže rješava. Hoće li biti novca na osnovu konkursa, hoće li biti sponzora i donatora, hoće li pomoći, u skladu sa očekivanjima, lokalna samouprava?

Članovi udruženja Građanski Krug na balu

Tačno u 12 sati ispred sjedišta Udruženja počinje svečanost otvaranja. Na ulici, jer prisutni ne bi stali u kuću. Ulica je zatvorena od strane policije, a saobraćaj je preusmjeren ka drugim ulicama za ovih pola sata.

Prvo predsjednik Građanskog Kruga pozdravlja okupljene, pa prvi čovjek okruga drži kratki pozdravni govor. Sveštenici katoličke i protestantske crkve blagoslovljavaju kočiju, koja nosi simbol svečanosti, krunu od grožđa.

U kočije i karuce sjedaju gosti, pa i naši stariji istaknuti članovi, osnivači Udruženja. U svečanoj povorci nalaze se i kočije sa jednim velikim ukrašenim buretom i kočije sa bezbjednom zapregom za malu djecu.

Kreće povorka, orkestar je naprijed, oni koji nose romski kostim su iza, pa slijede čikoši sa djevojkama, pa kočije, konjanici i na kraju dio publike i pratnje. Povorka se zaustavlja na dva mjesta i plesom zabavlja gledaoce.

Dva ili tri sata nakon polaska stiže se natrag pred sjedište Udruženja. Ovdje se svakome nudi mošt i kobasice ili neka druga užina.

Konji i kočije polako kreću kući. U pozorišnoj dvorani umjetnici još zabavljaju goste.

Nakon 18 sati sjedište Udruženja je prazno, ali organizatori i dalje ostaju. Uređuju prostorije Udruženja za večernji bal. Veče plesa, „Bal berbe“ grožđa, otvaraju, sa prvim plesom u 20 sati, čikoši sa svojim djevojkama, a zabava traje do zore.

*Anna Szárazné Becse
(Ana Sarazne Beče)*

Prevela: Nevenka Tóth Bojnik

Povorka proslave berbe grožđa u Nagytétényu

Stiže ova očekivana subota i u 8 sati okuplja se članstvo Udruženja. Po scenariju neki organizuju povorku svečano ukrašenih zaprežnih kočija i karuca u okolnim ulicama. Drugi postavljaju velike šatore u dvorištu, unose stolice, stolove, pa se kasnije obavlja i postavljanje stolova sa pogačicama, sitnim kolačima. Pripremaju se i pića.

Jedna od kočija kreće po djevojke čikoša (konjanici) pristižu i sami konjanici, svi imaju neki posao. Stiže i orkestar iz Okružne muzičke škole, mladi ljudi u svečanoj odjeći, štimajući instrumente, čekaju pokret svečane povorke. Polako pristižu i djevojke konjanika u prekrasnoj narodnoj nošnji, naoružane košaricama punim kolača i pića. Došli su već i uzvanici, gosti i nastaje velika gužva i žurba.

Branko Mićin ili Sanyi Mészáros (Šanji Mesaroš)

Rođen sam 1937. godine u Leskovcu. Otac je bio Srbin, a majka Mađarica. Otac je rano umro i ne pamtim ga. Mati mi se vratila u Bečej, gde joj je živela majka, moja baka. Iz Bečeja otišla je u Srbobran, gde se zaposlila u fabrici za preradu kudjelje. Tamo se upoznala sa Kota Jožefom, koje je na kraju postao moj očuh. On je takođe imao dvoje dece, sina Jociku i ćerku Franciku. Pošto sam bio stariji od brata Slobodana i od njih dvoje, morao sam ih čuvati. U toku letnjeg perioda čuvao sam svinje na njivama, gde je već bilo pokošeno žito i posečena kudjelja. Nisam imao cipele, hodao sam bos i tako čuvao svinje. Ponekad sam dobivao batina od očuha jer nisam mogao sprečiti svinje, da ne prevrnu kofe, dok je on sipao pomije. Iz Srbobrana smo otišli u Tornjoš, gde je moj očuh imao kuću. I tu sam, kao najstariji, morao da čuvam ovce.

Kada sam navršio sedam godina pošao sam u prvi razred osnovne škole na mađarskom jeziku. Po završetku prvog razreda napustili smo Tornjoš i vratili se u Bečej. U Bečeju me tetka Petron upisala u srpski drugi razred. Ja nisam znao ništa srpski, nije mi ostalo ništa u sećanju iz Leskovca. Kršten sam bio kao Branko, pa sam sam sebi dao mađarsko ime Šanji. U školi sam bio vođen kao Branko Mićin.

Po završetku osnovne škole (četiri razreda) upisao sam se u prvi razred gimnazije. Kada sam dobio rodni list u njemu je stajalo ime Mesaroš Branko (devojačko prezime majke). Smatrao sam da je reč o grešci, da su u Leskovcu pogrešili i „ispravio“ sam rodni list na prezime Mićin. Tako sam dalje bio vođen kao Branko Mićin i tako se upisao i u vojnu školu u Banja Luci. Problem od ovog ispravljanja nastao tek kad sam se odlučio oženiti 1963. godine, pošto u izvodu iz matične knjige opet je stajalo Mesaroš Branko. Na moju sreću u Novom Sadu su živle moje dve tetke, sestre od pokojnog oca, koje su potvrdile, da mi je otac

bio Mićin Dušan i da je Mesaroš Branko i Mićin Branko jedna te ista osoba. Tako sam ostao i dalje Mićin Branko. Kada sam skupljao dokumente za penzionisanje u rodnom listu, ne moram ni reći, opet je stajalo Mesaroš Branko. Tada sam konačno odlučio, da službeno promenim prezime na Mićin. Bilo je svakako mnogo jednostavnije, nego uskladiti svedočanstva i svu moju ličnu dokumentaciju sa rodnim listom. Tako sam konačno postao i ostao Mićin.

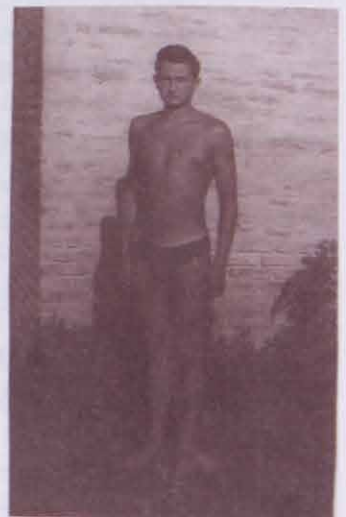
Nakon završetka vojne škole prvi posao sam dobio u Bosni, u Banja Luci. Dve godine sam bio u vojnim jedinicama, bio sam i u Egiptu. U mojoj vojnoj

karijeri jako veliki uticaj je imala činjenica, da sam 1952. godine u Zrenjaninu završio jedan kurs, koji mi je ovlastio za podučavanje i treniranje plivanja. Tako sam se, kao instruktor plivanja, vatio u banjalučku vojnu školu. Od 1957. godine, od osnivanja do današnjih dana, aktivno radim i u sportskom plivačkom društvu u Banja Luci. Mnogo dece sam naučio plivati, mnogim talentovanim mladim plivačima sam bio trener. Moji omladinci su osvajali veliki broj

medalja na takmičenjima. Instrukcije iz plivanja i treniranje mladih, kao dopunsko angažovanje, nastavlja i moj sin Saša.

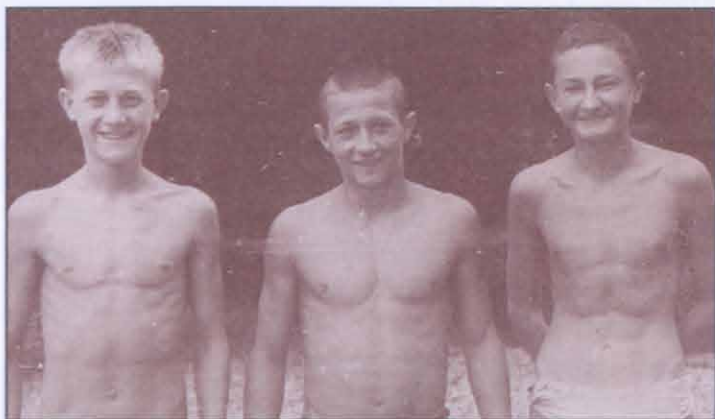
Moglo bi se još mnogo interesantnih stvari ispričati iz mog života, ali nisam krenuo pisati roman nego samo jedan kraći članak. Svakako još moram napomenuti, da smo sa Magdalinom i Julianom 2003. godine osnovali ovo naše Udruženje Mađara Republike Srpske pod imenom „Magyar Szó“ (Mađarska reč). Ponosan sam na činjenicu, da sam suosnivač našeg udruženja.

A Magyar Szó egyik alapító tagjának rövid önéletrajza **Mićin Branko vagy Mészáros Sanyi**

Leskovacon születtem 1937-ben. Apám szerb nemzetiségű volt, anyám pedig magyar. Apám nagyon korán meghalt, nem is emlékszem rá. Anyám visszaköltözött Óbecsére, ott élt az anyja, az én nagyanyám. Óbecséről Szenttamásra költöztünk, anyám ott kapott munkát a kendergyárban. Ott ismerte meg Kota Józsefet, a kendergyári munkást, aki végül is nevelőapám lett. Neki már két gyermeke volt, fia Joci és lánya Franci. Én voltam a legidősebb gyerek, öregebb voltam testvéremnél, Slobodannál, és az új gyerekeknél is, ezért persze nekem kellett vigyáznom a többiekre. Összesen hat testvérem, féltestvérem és mostohatestvérem volt. Nyáron disznókat őriztem a learatott búza- és a levágott kenderföldeken. Nem volt cipőm, mezítláb jártam, úgy is kanászkodtam. Néhányszor a nevelőapám elvert, mert nem őriztem jól a disznókat, és azok felborították a moslékosvödört.

Szenttamásról Tornyosra kerültem, mert nevelőapámnak ott volt háza, és legöregebb gyerekként nekem kellett őrizni a birkáit. Az iskolába hétéves koromban indultam. A magyar első osztály elvégzése után ismét Óbecsére költöztünk. Anyám nővére, Petron néni, szerb második osztályba íratott. Nem tudtam szerbül, semmire sem emlékeztem a leskovaci tartózkodásom idejéből. Brankónak kereszteltek, de én magamnak a Sanyi nevet adtam. Az iskolában viszont Branko Mićinként ismertek.

Amikor befejeztem az elemi iskolát (négy osztályt), gimnáziumba iratkoztam. Azt hittem, hogy Leskovacon a keresztlevélben valami tévedés folytán Mićin vezetéknév helyett Mészárost írtak, ezért „átjavítottam” a keresztlevelet Mićinre. Így az iskolában továbbra is Branko Mićin voltam, és ilyen néven iratkoztam be a Banja Luka-i katonaiskolába is. Baj csak akkor lett belőle, amikor 1963-ban nősülni akartam, és az új keresztlevélben megint a Mészáros Branko név állt. Szerencsémre Újvidéken élt két néném, apám lánytestvérei, akiknek segítségével sikerült bebizonyítani, hogy apám neve Mićin Dušan volt, és hogy Branko Mićin és Mészáros Branko egy és ugyanaz a személy. Így maradtam Branko Mićin.

Amikor nyugdíjba készültem, megint szükségem volt anyakönyvi kivonatra. Nem is kell mondanom, hogy a keresztlevélben megint Mészáros volt a vezetéknévem. Most már tényleg a legegyszerűbb megoldást választottam: hivatalosan is megváltoztattam a vezetéknévemet Mićinre. Egyszerűbb volt, mint a sok bizonyítványt, iratot összhangba hozni a keresztlevéllel... Így lettem és maradtam Mićin.

Az altiszti iskola befejezése után Banja Lukán kaptam beosztást. Két évig voltam az egységekben. Egyiptomban is jártam. A pályafutásomra nagy jelentőséggel volt, hogy 1952-ben Nagybecskerekben befejeztem az úszóoktató tanfolyamot. Úszóoktatóként kerültem vissza a katonaiskolába. Az 1957-ben megalakult sportúszó-egyesületben a mai napig is aktívan dolgozok. Nagyon sok gyermeket tanítottam meg úszni, sok tehetséges fiatalnak voltam az edzője. Úszóim számos érmet nyertek. Az úzás tanítását, a sportedzői mellékfoglalkozást a fiam, Szasa is folytatja.

Még sok érdekesség történt az életemben, de nem regényt készültem írni, csak egy rövid cikket. Büszkeséggel tölt el, hogy a 2003-ban létrejött szerb köztársasági magyarok egyesületének, a Magyar Szónak egyik alapító tagja vagyok.

Mićin Branko

Fehér Illés Ezüst híd című verseskönyvének bemutatója Banja Lukán

Szeptember 2-án 19 órakor kezdődött Banja Luka könyvtár termében dr.Fehér Illés, Ezüst híd című szerelmesvers-antológiájának bemutatója a szerző szerb fordításával. A bemutató nagyon sikeres volt, kitűnő előkészítés, érdekes válogatás a versekből, jó szavalás. Mi, egyesületi tagok és általában a jelenlévők élveztük a bemutatót. A szerzőnek és kíséretének a véleményét az Ezüst híd bemutatójáról had mondja el az újságíró Szögi Csaba, Fehér Illés kíséretéből:

„A kultúrszomj vákuumát érzem a nézőtér irányából, mielőtt elkezdenénk a műsort. Hamar abbahagyják a zsongást, s minden szem ránk szegeződik, az elnök asszony úgy dönt, nem tartjuk be az „elegáns” tíz perc kérését – október másodikán, kedden este pontban hétkor kezdjük bemutatni dr.Fehér Illés kétnyelvű, Ezüst híd című szerelmesvers-antológiáját a Banja Luka-i könyvtár nagytermében. A Családi Kör gondozásában tavaly megjelent kötetet bemutattuk már néhány vajdasági városban is, de sehol nem voltak rá annyian

kíváncsiak, mint a boszniai Szerb Köztársaság székhelyén. A maroknyi boszniai magyar minden lehetőséget megragad, hogy ápolhassa anyanyelvét és kultúráját: úgy fogadtak bennünket, mint az ókori apostolokat a távoli provinciák apró keresztény közösségei.“

U Banja Luci je održana promocija knjige pjesama Illés Fehér "Srebrni most"

2. septembra sa početkom u 19 sati, u prostorijama Narodne biblioteke u Banja Luci, održana je promocija knjige mađarskih pjesama sa srpskim prevodima autora. Izbor je autorov, radi se o antologiji ljubavnih pjesama, većinom od pjesnika XX i XI vjeka.

Predstavljanje knjige je bilo izuzetno uspješno. Dobra priprema promocije, interesantne pjesme, dobra interpretacija angažovanih recitatora. Sve u svemu prisutna publika je bila oduševljena.

Novinar dnevnog lista iz Novog Sada, koji je bio u pratnji autora knjige, izjavio je, da na prethodnim promocijama nigdje nisu registrovali toliku zainteresovanost publike, kao u Banja Luci.

*Naši dragi gosti sa predsjednicom
udruženja Magyar Szó
(s desna na lijevo:Irena,
dr.Illés Fehér, njegova supruga
Gyöngyi i novinar Csaba Szögi.*

Juhász Gyula
Anna örök

Az évek jöttek, mentek, elmaradtál
 Emlékeimből lassan, elfakult
 Arcképed a szivemben, elmosódott
 A vállaidnak íve, elsuhant
 A hangod és én nem mentem utánad
 Az élet egyre mélyebb erdejében.
 Ma már nyugodtan ejtem a neved ki,
 Ma már nem reszketek tekintetedre,
 Ma már tudom, hogy egy voltál a sokból,
 Hogy ifúság bolondság, ó de mégis
 Ne hidd szivem, hogy ez hiába volt
 És hogy egészen elmúlt, ó ne hidd!
 Mert benne élsz te minden félrecsúszott
 Nyakkendőmben és elvétett szavamban
 És minden eltévesztett köszönésben
 És minden összetépett levelemben,
 És egész elhibázott életemben
 Élsz és uralkodol örökkön, Ámen.

Đula Juhas
Večna Ana

Godine su došle, prošle, izostala
 si pomalo iz mog sećanja,
 izbledela ti je slika, sprali
 su se obrisi ramena, iščezli
 glasovi i ja nisam išao za
 tobom u sve gušču šumu života.
 Danas ti već mirno izgovaram ime,
 danas već ne zadržim od tvog pogleda,
 danas već znam da si jedna od mnogih,
 da je mladost ludost, ipak ne veruj
 draga da je sve uzalud bilo
 i da je sasvim prošlo, o, ne veruj!
 Jer živiš ti u svakoj nakrivo svezanoj
 kravati i pogrešno izgovorenoj reči,
 u svakom iskrivljenom pozdravu,
 u svakom poderanom pismu
 i u čitavom mom promašenom životu
 živiš ti i vladaš zauvek, Amin.

*Prevod: Illés Fehér
 (Ileš Feher)*

Nagy László:
József Attila

Miért játszott a szíved, te szerencsétlen
 rombolva magad szüntelen télben,
 építve dalra dalt,
 s kifúlva
 kigyúlva,
 ésszel mérhető pontokon is túlra
 tudatod mért nyilalt?
 Hiszen te tudtad:
 dögbugyor a vége e pokoli útnak,
 ott a hit is kihalt,
 hiszen te tudtad:
 álmaid orra buktak,
 magad örökre kicsuktad,
 járhatod a téboly vak havát,
 s árván, idétlen,
 emberségre, hű szerelemre étlen
 villámló tálból eszed a halált.
 Tudtad, tudom én is:
 a nagy: te vagy,
 s te, a Mindenség summáslegénye,

részt se kaptál, pedig az egésze
 futotta érdemed.
 Érdemes volt-e ázni, fázni,
 csak a jövő kövén csírázni,
 vérszagú szörnyekkel vitázni,
 ha ráment életed!
 Csak szólhatnál, hogy érdemes!
 Mert csontom, vérem belerémül,
 végzetedhez ha én állítok végül
 józan zárómérleget.
 Törd fel a törvényt, ne latold!
 A porból vedd fel kajla kalapod,
 vértanú vállad,
 s a kifordult nyakcsigolyákat
 rendbeszedve
 két kisírt szemmel, tüzes iker-körrel
 nézz a szemembe
 hogy rendülne bele
 a mohó, emléknélküli tenyészet

az egek mirígy-rendszere
s e megváltatlan földi lét.
József Attila!
te add nekem a reményt,
mert nélküle
romlott a napvilág,
a vér eves,
bár a fogad viczorog,
bár a nyakad csikorog,
bólints, hogy érdemes,
cáföld meg halálos logikád,
te glóriás,

te kintől bélyeges!
Képzetelemre bízzál édes munkát,
mert immár úgy szorgoskodik,
hogy a sarkamtól torkomig
forraszt rám forró hamubundát,
rádióaktív iszonyt -
félek, hogy minden rejtelmet kibont
s végül már semmi se fáj.
Hogy el ne jussak soha ama síkra:
elém te állj.
Segíts, hogy az emberárulók szutykát
erővel győzze a szív
szép szóval a száj!

Laslo Nađ Atila Jožef

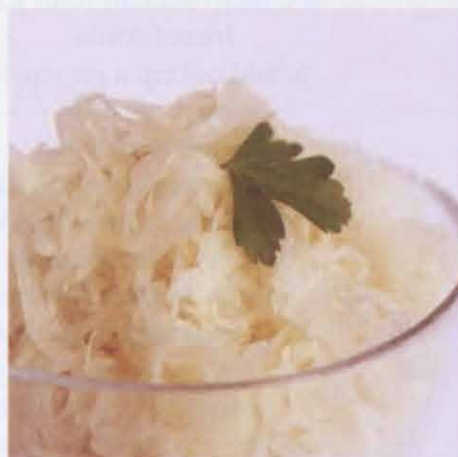
Što ti je titralo srce, nesretniče,
u stalnom mrazu rušeći sebe,
gradeći pesme,
iznureno,
upaljeno,
iza tačke razumom merljive
što ti je svest dopirala?
Pa ti si znao:
kraj tog prokletog puta je trula bisaga,
ni vere nema tamo,
pa ti si znao:
san ti je propao,
sebe zauvek prognao,
možeš hodati kroz pomame,
samotno, benetno,
na ljudskost, vernu ljubav izgadnelo
jedeš smrt iz usijane tave.
Znao si, znam i ja:
velikan: ti si,
a ti, težak Svemira, ni deo
od celine, što bi zaslužio,
nisi dobio.
Zar je vredelo smrzavati,
na tlu budućnosti klijati,
s nemanima diskutirati,
kad si život izgubio!
Da možeš reći: vredilo je!
Jer prestraši mi se krv i kost
na pomisao da uz tvoj usud ja ću
postaviti trezven sud.
Objij zakon, ne odmeraj!
Digni iz prašine klompav šešir,

mučeničko rame,
i ređajući iskrivljene
kraželjnice
uplakano, s dva žarna kruga - blizanaca
pogledaj me,
da se potrese
žudna, bespomoćna kultura,
nebeski sustav žlezde,
i to neiskupljeno bitisanje.
Atila Jožef!
ti mi daj nadu,
jer bez nje
kvarni su sunčevi zraci,
buđava je krv,
mada ti se zubi cere,
mada ti vrat škripi,
klimni, vredelo je,
opovrgni tvoju mrtvu logiku
ti blaženi,
od patnje žigosani!
Mašti mi slatke zadatke proverii,
jer već tako deluje
da me od glave do pete
radioaktivnom jezom, vrućom
bundom pepela oblepi -
bojim se, svaku tajnu će rasplesti
i više ništa neće boleti.
Da nikad ne stignem na onu ravninu:
pred mnom ti stupaš.
Pomozi, da ljagu potkazivača
podnese snagom srce,
lepim rečima usne!

Prevod: Illés Fehér
(Ileš Feher)

Kolozsvári káposzta

1 kg savanyú káposzta – metélt (reszelt)
 4 dkg zsiradék – kevés vízben pároljuk
 12 dkg rizst 2 dkg zsirban megforgatva, vízzel felöntve, megsózva, puhára főzünk
 50 dkg darált húst megsózunk, megsózzuk borssal, 4 dkg zsiron félig megpároljuk
 Tűzálló edényt zsirral kikenünk, arra egy ujjnyi vastag káposztaréteget teszünk. Erre a rizszel összekevert húsból szintén egy réteget, ezt folytatjuk addig, amíg a káposzta és a hús is elfogy. Felülre káposzta kerüljön. Tetejére 1 dcl vízzel elkevert 2 dcl tejfölt öntünk. Sütőben átsütjük, megpirítjuk.

Paradicsom leves csipetkével

Félfej vöröshagymát piritunk egy keves zsiradékban (vaj, margarin, olaj). A hagymának a vágott fele legyen az edény fenekén. Ezen a zsiradékban vékony rántást csinálunk (egy lecsapott évőkanál liszt) csak egy kicsit pirtítjuk meg, lassan állandó keveréssel hozzá adunk 1/2 l hideg vizet (vigyáz hogy ne legyen csomós) aztán egy liter hazai befőzött paradicsomot (lehet tetrapak is) adunk hozzá, tovább főzük a hagymával és amikor forr csipetke tésztát teszünk bele, főzzük míg megfől a tészta, a hagymát kidobjuk. Izlés szerint sózzuk vagy cukrozzuk, melegen tálaljuk.
 Adhatunk hozzá a tányérba vagdalt zöldséglevelet.

Csipetke – tészta

Egy egész tojáshoz annyi lisztet teszünk hogy közepes keménységű tésztát gyurunk. Kinyújtjuk kerekre, elvágjuk három szögekre és kézzel apró csipetkére szagatjuk. A tésztát jó elkészíteni előre.

Nagymama kalácsa

6-8 tojásból piskótát sütünk. A tojás fehérjét felferjük annyi kanál cukorral, amennyi a tojás, mikor kemény a hab egyenként hozzá keverjük a tojás sárgáját, aztán hozzáadunk lassan annyi evőkanál lisztet, amennyi a tojás.

Nagyob tepsiben sütjük, a tepsit megkenjük olajjal vagy margarinnal, behintjük liszttel, beleöntjük a tésztát és közepes tűznél sütjük.

Ujjnyi vastag piskótát kapunk. Kiszaggatjuk pogácsa szaggatóval vagy pohárral. A fenmaradt (a többi) piskótát összemorzsoljuk, adunk hozzá darált diót, kajszi vagy hecsedli lekvárral összeállítjuk, lehet egy kis rumot is hozzáadni. A keverékből kis halmokat rakunk minden darab piskótára, beosztva amennyi ráfér és bevonjuk csokoládéval.

A csokoládét feloldjuk egy picit tejjel és vajjal, hogy fojadék legyen, de ne nagyon.

KUPUS NA KOLOŽVARSKI NAČIN

1kg ribanog kiselog kupusa dinstamo na 4 dkg masnoće sa malo vode.

12 dkg riže skuvamo sa 2 dkg masnoće, posolimo i nalijemo vodu.

50 dkg mljevenog mesa posolimo, pobiberimo i dinstamo na 4 dkg masnoće, do pola. Meso pomiješamo sa rižom. Posudu od „jena stakla“ namažemo masnoćom, stavimo kupusa debljine jednog prsta, na to stavimo jedan red mesa i tako nastavimo slagati dok ne utrošimo sve. Najgornji sloj, neka bude od kupusa.

2 dcl pavlake pomiješamo sa 1 dcl vode i nalijemo na kupus.

Zapečemo u rerni.

SUPA OD PARADAJZA

Pola glavice luka dinstamo na malo masnoće (putar, margarin, ulje) tako da rezani dio luka bude na dnu šerpe (suda). Na toj masnoći napravimo tanku zapršku (luk ostaje tu, jedna jedaća kašika brašna – ne puna) a može i bez zaprške. Polako uz stalno miješanje dodamo ½ l hladne vode (paziti da se ne zgrudva), zatim 1 lit. ukuvanog paradajza (ako nema može i iz tetrapaka), kratko kuvamo. Kada zavri, dodamo trgančice i kuvamo dok se tijesto ne skuva, a tada izbacimo luk. Po želji se dodaje sol i malo šećera. Služimo toplo, a u tanjir možemo na supu dodati i sjeckanog lista od peršuna.

TIJESTO ZA SUPU (ČORBU) OD PARADAJZA

Zamijesimo tijesto sa jednim jajetom, (brašno posolimo), tako da ne bude jako tvrdo.

Razvijemo da dobijemo okruglo tijesto, izrežemo na 4 trougla i rukama kidamo sitne trgančice. Svježe ukuvamo u supu. Dobro je tijesto pripremiti prije kuvanja supe.

KOLAČ MOJE BAKE

Od 6-8 jaja ispečemo patišpanju – piškotu. Izmiksamo bjelanjak u čvrst snijeg sa onoliko kašika šećera koliko imamo jaja. Kada je masa čvrsta, dodajemo jedan po jedan žumanjak i dalje miješamo dodavajući brašno jedaćom kašikom (ne vrhom puna kašika), koliko jaja toliko brašna i dobro izjednačimo masu.

Pečemo u većoj tepsiji da dobijemo „prst debljine“ tijesto (najbolje pleh iz rerne, a tepsiju namažemo masnoćom i pospemo brašnom, a može i papir za pečenje kolača. Pečemo na srednje jakoj vatri. (Svako zna svoju rernu).

Kada je pečeno, vadimo krugove sa modlom za pogače ili sa čašom. Ostatak izmrvimo rukom, dodamo malo ruma, mljevene orase i sastavimo sa pekmezom od kajsije ili šipka da dobijemo ujednačenu masu.

Od te mase stavljamo krpice na krugove i pazimo da rasporedimo tako da utrošimo cijelu masu. Svaki komad zalijemo rastopljenom čokoladom.

Čokoladu rastopimo sa malo mlijeka i malo putra ili margarina, da bude srednje gusto.

Prijatno,
Bogosanović Julijana

Poziv!

Pozivaju se svi građani dobre namjere iz Bosne i Hercegovine, Mađari, građani mađarskog porijekla, ili samo simpatizeri Mađara i Republike Mađarske, da se učlane u građanska udruženja:

Udruženje Mađara Republike Srpske „Magyar Szó” Banja Luka i Mađarsko udruženje građana „HUM“ Sarajevo

Svi su dobro došli, imaju li 5 ili 100 godina. Novi članovi naših udruženja u prvoj godini oslobođeni su članarine.

Plan i program rada mađarskih udruženja svake godine obuhvata:

- učenje i usavršavanje mađarskog jezika,
- putovanja, izlete u Mađarsku,
- prijem grupa iz Mađarske i Mađare iz drugih zemalja radi očuvanja jezika i običaja, sklapanja poznanstava i unapređenja međunacionalnih i međudržavnih prijateljskih odnosa,
- organizovanje za nacionalne manjine promotivnih priredbi i učestvovanje na tim priredbama,
- predstavljanje Mađara ili nacionalnih manjina u organizacijama nacionalnih manjina ili u tijelima i organima vlasti.

Čakamo Vas!